

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eva Hrobská

Absolutní konstrukce s infinitivem ve španělštině a jejich ekvivalenty v češtině

Absolute constructions with infinitive in Spanish and
their Czech equivalents

Praha, 2012

Vedoucí práce: doc. PhDr. Petr Čermák Ph.D.

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce doc. PhDr. Petru Čermákovi Ph.D. za cenné a podnětné rady a připomínky, metodické vedení práce a věnovaný čas.

Zároveň bych ráda poděkovala rodičům za jejich podporu při studiu.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne...

Eva Hrobská

ABSTRAKT

Předmětem předložené práce je problematika absolutních konstrukcí s infinitivem a jejich překlad do českého jazyka. Je rozdělena na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou. Teoretická část si klade za úkol definovat obecné charakteristiky absolutních konstrukcí s infinitivem, jejich klasifikaci v rámci polovětných konstrukcí a následný detailnější rozbor vybraných vazeb předložky a infinitivu: a (al), de, con, por, sin, tras a předložkových výrazů antes de a después de. Část praktická je zaměřena na konfrontaci teoretických předpokladů s reálnými texty, ať už psanými nebo ústními záznamy. K získání statistických údajů byly využity online zdroje – paralelní česko-španělský korpus InterCorp a jednojazyčný španělský korpus CREA.

Klíčová slova: absolutní konstrukce, infinitiv, kondenzační struktury, korpusová analýza

ABSTRACT

The topic of the thesis is absolute constructions with the infinitive in Spanish and their Czech equivalents. The work is divided in two parts: theoretical and practical. The aim of the theoretical part is to define general characteristics of absolute constructions with the infinitive, their formal classification in the system of non-finite clauses and theoretical analysis of selected prepositional phrases with infinitive: a (al), de, con, por, sin, tras, antes de and después de. The practical part is focused on the confrontation of theoretical assumptions with the real texts: whether written works or the oral records. For the statistic data there were used the online resource – parallel Czech-Spanish corpus InterCorp and Spanish monolingual corpus CREA.

Keywords: absolute constructions, infinitive, non-finite clauses, corpus analysis

OBSAH

1. ÚVOD	8
2. ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE S INFINITIVEM – VYMEZENÍ A KLASIFIKACE	10
2.1. Polovětné konstrukce	10
2.2. Kondenzační struktury	11
2.3. Absolutní konstrukce	12
2.3.1. Absolutní konstrukce s infinitivem.....	12
2.4. Předložka + infinitiv – obecné rozdělení	15
3. PŘEKLAD ABSOLUTNÍCH KONSTRUKCÍ DO ČEŠTINY	19
3.1. Teoretické možnosti	19
3.2. Přechodníky v současné češtině	21
4. VÝZNAMOVÉ ODLIŠNOSTI A POUŽITÍ JEDNOTLIVÝCH VAZEB.....	23
4.1. AL + INFINITIV	23
4.2. A + INFINITIV	25
4.3. DE + INFINITIV	26
4.4. CON + INFINITIV	28
4.5. PARA + INFINITIV	30
4.6. POR + INFINITIV	31
4.7. SIN + INFINITIV	31
4.8. TRAS + INFINITIV	32
4.9. Předložková spojení	32
4.10. Stylistické a regionální zvláštnosti	33
5. KORPUSOVÁ ANALÝZA	35
5.1. Popis metody	35
5.1.1. Kombinatorika s plnovýznamovými slovesy, porovnání s konstrukcemi vázanými.....	36
5.1.2. Překlad do českého jazyka	39

5.1.3. Absolutní konstrukce v odborných textech	45
6. ZÁVĚR	47
7. RESUMEN – LAS CONSTRUCCIONES ABSOLUTAS CON EL INFINITIVO Y LA TRADUCCIÓN AL CHECO.....	51
8. RESUMÉ – ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE S INFINITIVEM VE ŠPANĚLŠTINĚ A JEJICH EKVIVALENTY V ČEŠTINĚ	55
9. RESUMÉ – ABSOLUTE CONSTRUCTIONS WITH INFINITIVE IN SPANISH AND THEIR CZECH EQUIVALENTS	56
10. BIBLIOGRAFIE	57

1. ÚVOD

Předmětem následující práce jsou absolutní konstrukce s infinitivem ve španělštině a jejich ekvivalenty v češtině. Jak název napovídá, budeme se zabývat problematikou jednoho z typů kondenzačních struktur. V češtině se pro tento jev ustálil výraz krácení vět infinitivem. Absolutní konstrukce ale mají mnohem širší význam než jen kondenzační. Patří do rejstříku spisovného jazyka a jejich používání od sebe odlišuje formální a neformální situace.

Práci rozdělíme na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se pokusíme popsat systém absolutních konstrukcí s infinitivem, zaměříme se na jejich funkce a významové odlišnosti. Budeme se zabývat i jejich formálním vymezením a teoretickou klasifikací. Považujeme je za typ větných perifrází, kterým se proto také budeme částečně věnovat a definovat je. Při charakterizování vlastností jednotlivých typů budeme vycházet především z knihy *Nueva gramática de la lengua española* vydané v roce 2010 Španělskou královskou akademií. Poznatky a přehledy zmíněných konstrukcí pak budeme doplňovat o informace z druhého a třetího dílu souboru *Gramática descriptiva de la lengua española* autorů Ignacia Bosque a Violety Demonte. Dále se budeme zabývat i překladem absolutních konstrukcí do češtiny. Zde nám bude základní literaturou *Příruční mluvnice češtiny* od Miroslava Grepla. Následně se podrobněji zaměříme na nejužívanější předložky a popíšeme jejich funkci a význam při vazbách s infinitivem v absolutních konstrukcích.

Porovnání systému kondenzačních struktur ve španělštině, zejména pak absolutních konstrukcí s infinitivem, a odpovídajících struktur v češtině bude představovat důležitý úsek. Překladem se budeme zabývat z pohledu teoretického i praktického. Nejprve nastíníme problematiku překladu z obecného hlediska, při popisu jednotlivých vazeb se pak budeme zabývat konkrétními českými ekvivalenty absolutních konstrukcí s infinitivem.

Budeme-li v práci zmiňovat vazby předložek a infinitivu, vždy bude tento pojem chápán v kontextu kondenzačních struktur. Případy, kdy se předložky pojí s infinitivem v rámci slovesných vazeb, nebudeme nijak uvažovat.

Za stěžejní část naší práce budeme považovat korpusovou analýzu. Vybrané konstrukce budeme analyzovat v jazykových korpusech dostupných online – paralelního korpusu InterCorp a jednojazyčného CREA. Při práci s jednojazyčným korpusem CREA Španělské královské akademie se zejména zaměříme na odlišnosti a výjimky při používání absolutních konstrukcí, dále pak na jejich zastoupení v rámci tematických oborů. Paralelní česko-španělský korpus nám poslouží při zjišťování frekvenčního zastoupení vybraných

konstrukcí předložky a infinitivu. Následně bude dobrým materiálem pro analýzu překladu absolutních konstrukcí do češtiny.

Analýze se pokusíme podrobit většinu teoretických závěrů a na základě statistických údajů tyto závěry potvrdit, upřesnit nebo vyvrátit.

2. ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE S INFINITIVEM – VYMEZENÍ A KLASIFIKACE

2.1. POLOVĚTNÉ KONSTRUKCE

Polovětné neboli větné perifráze definují syntaktické vztahy, kde je vždy jeden z komponentů nefinitní (neosobní) tvar slovesný. Neosobními tvary rozumíme infinitiv, gerundium a participium. Postrádají schopnost nést gramatickou informaci jako sloveso v určitém tvaru – osobu, číslo, čas. Pokud se pojí s určitým slovesem, je jejich lexikální význam dále determinován. Ve větě mohou zaujímat různé pozice a přejímat funkci jiných slovních druhů: infinitiv podstatného jména, gerundium příslovce a participium přídavného jména. Důležitou roli zaujímají v polovětných konstrukcích, které sice tvoří samostatný celek, ale z mluvnického hlediska nejsou považovány za větu.

Popsat komplexně rozdělení větných perifrází je značně komplikované zejména proto, že některé z nich sémanticky pokrývají široké spektrum, což by vyžadovalo podrobnější studium, jež není předmětem této práce. Pro naše účely bude postačující, rozdělíme-li tyto konstrukce následovně (zaměříme se jen na ty s infinitivem).

Dle charakteru nefinitního tvaru rozlišujeme tři typy perifrází – infinitiv je připojen k časovanému slovesu přímo, pomocí *que* nebo pomocí předložky. Spojení, ve kterých infinitiv může mít i nominální funkci se nedají přímo označit jako slovesné perifráze. Nefinitní tvar můžeme při výpovědi nahradit jiným slovním druhem – (v případě infinitivu podstatným jménem: *quiero beber – quiero la bebida*).

Dále mluvíme o větných perifrázích v případech, je-li zachováno následující pořadí: pomocné sloveso + *que*/předložka + infinitiv. K tomuto typu řadíme slovesa *haber* a *tener*, která ztratila svůj prvotní sémantický význam (být/existovat, mít/vlastnit) a schopnost být rozvíta přímým předmětem. Ve spojení s *que* určují povinnost. Ostatní slovesa se pojí s infinitivem pomocí předložky a popisují jednotlivé fáze děje, trvání apod.

Další možnou klasifikací větných perifrází je klasifikace sémanticky funkční: vydělují se – perifráze modální a časově-aspektuální.

2.2. KONDENZAČNÍ STRUKTURY

Kondenzační struktury jsou jedním z typů polovětných konstrukcí, které nesou lexikální význam a popisují slovesný děj, avšak jinými formálními prostředky než klasická věta: neobsahují určité sloveso, obsah věty je kondenzován. Znamená to, že spojení infinitivu a předložky, které nás v naší práci zajímá, v sobě kondenzuje druhé sdělení, ale nevyjadřuje jednotlivé predikační kategorie (osobu, číslo, čas). Infinitiv s předložkou zde funguje jako kondenzor začleněný do věty, což jí umožňuje obejít se bez hypotakticky nebo paratakticky uspořádané věty, jejíž použití by jinak bylo nevyhnutelné¹. Zavedení kondenzorů umožňuje určitou simplifikaci při tvorbě vět, snadnější manipulaci a oprostění se od mnoha gramatických kategorií.

Jako kondenzor vystupuje infinitiv v tzv. polopredikačních klauzulích (termín chápeme ve významu, který uvádějí Zavadil – Čermák, 2010), kdy se druhé sdělení stává větným členem predikační věty. Dle charakteru připojení obou sdělení lze rozlišit klauzule polovětné a vnitrovětné. O polovětných mluvíme tehdy, je-li kondenzační struktura volně připojena k první části sdělení. O klauzuli vnitrovětnou se jedná při tzv. těsném připojení.²

polopredikační klauzule

→ *María no podrá comprar esta residencia por no tener bastante dinero.* (volné připojení)

→ *De no tener bastante dinero, María no podría comprar esta residencia.* (těsné připojení)

Do kategorie polopredikačních klauzulí patří dále klauzule vázané a klauzule absolutní, španělsky *cláusulas conjuntas* a *cláusulas absolutas*. Zásadní rozdíl se nachází ve vzájemném vztahu podmětů (S), případně předmětu (O). V konstrukcích vázaných platí, že $S_1=S_2$ (případně i $O_1=S_2$), tedy podmět kondenzované části je stejný jako podmět věty řídicí. V absolutních konstrukcích se naopak podmět kondenzované konstrukce a řídicí věty liší, tedy $S_1 \neq S_2$ (zároveň $O_1 \neq S_2$).

¹ J. Vachek citovaný D. Knittlovou *K problematice španělských „kondenzorů“*. Časopis pro moderní filologii, 49/1967, s. 223-231.

² ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny. Lingvisticky interpretační přístup*. Praha : Karolinum, 2010, s. 466-467

2.3. ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE

Bylo řečeno, že u absolutních konstrukcí platí $S_1 \neq S_2$ (a zároveň $O_1 \neq S_2$). Řadíme mezi ně konstrukce participiální – deskriptivní (a) či uvozené předložkou (b), gerundiální (c) a infinitivní (d), přičemž infinitiv se vždy pojí s předložkou (případně i se členem). Nejčastěji se vyskytují absolutní konstrukce s participiem, kterým je i v gramatických příručkách věnován největší prostor.

- a) Desnudos y todavía mojados, atravesaron el gran salón de la planta inferior.
(Andahazi, *Piadosas*)³
- b) Con Juan enfadado, aquí no hay quien viva.
- c) Estudiando yo tercero de carrera, murió mi padre.
- d) Al llegar Juan tan tarde, no pudimos terminar el trabajo el mismo día.

Jedná se o jeden z typů kondenzací věty, jehož vztah k finitní části sdělení je okolnostní (relación de tipo circunstancial). Při výskytu více než jedné absolutní konstrukce ve výpovědi platí, že každá z nich má jinou výpovědní hodnotu vůči řídicí větě. Každá se například váže k jiným referenčním bodům. Tento případ nejjasněji demonstrujeme na absolutní konstrukci s participiem.⁴

Incapaz de involucrar a sus compañeros en sus problemas, acosada por el jefe, María se despediría discretamente de la empresa. (M.ª Isabel Pérez Jiménez, 2006)

2.3.1. ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE S INFINITIVEM

Infinitiv se spolu s gerundiem a participiem řadí k nefinitním tvarům. Tradičně je v gramatikách řazen ke slovesům, ale vlastnosti infinitivu se s tímto slovním druhem plně neztotožňují. Nevyjadřuje slovesné kategorie jako je osoba, číslo, čas a způsob, určuje jen rod – aktivní nebo pasivní. Čeština navíc rozlišuje i vid. Ve větě může plnit za určitých okolností funkci jiných větných členů a v absolutních konstrukcích funguje jako kondenzor.

³ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa Libros, 2009., s. 2898

⁴ PÉREZ JIMÉNEZ, Isabel. *La gramática de las cláusulas absolutas en español*. Tesis doctoral Instituto Universitario de Investigación Ortega y Gasset.pdf, s.2 [online]. [cit. 2012-05-13]: Isabel Pérez Jiménez. Dostupné z: <<http://isabelperezjimenez.weebly.com/index.html>>.

Absolutní konstrukce postrádají sloveso ve flexivní formě a zároveň přímé vyjádření času, ať už současnosti, minulosti nebo budoucnosti. Na rozdíl od konstrukcí gerundiálních nebo participiálních, které mohou nést samy o sobě příznaky příslovečných určení, nejčastěji způsobu, podmínky nebo přípustky, to u konstrukcí infinitivních nelze. Nutně se pojí s předložkou, která význam specifikuje.

Ze všech konektorů, které určují příslovečné určení – ať už času, způsobu, podmínky či přípustky – jen některé se mohou pojit s infinitivem, a tak tvořit absolutní konstrukci. Známé konektory jsme uspořádali do následující tabulky.

typ příslovečného určení	pojí se s infinitivem	nepojí se s infinitivem
čas	al, antes, después, luego, al poco, enseguida	cuando, según, conforme, a medida, en tanto, en cuanto, a la vez, de paso, entre tanto, mientras, cada vez, siempre, nunca, jamás
způsob	de, con, sin, además de	porque, ya que, debido a que, pues
podmínka	de, con, a, a condición de, con condición de, con tal de, en caso de	si, siempre que, en caso que, mientras que, a no ser que, según, con tal que
přípustka	con, a pesar de, pese a, sin	aunque, aun cuando, no bien

Absolutní konstrukce plní dvojí funkci. Na jedné straně nesou informaci o syntaktickém uspořádání celé konstrukce, na straně druhé informaci, jež se nějakým způsobem významově pojí s hlavní větou.

Další otázkou, na kterou se zaměříme, je pozice jednotlivých členů v absolutní konstrukci. Dle typu záleží, zda je absolutní konstrukce vzhledem k hlavní větě v antepozici nebo postpozici. Nutné je rozlišit připojení těsné a volné: v písemném projevu vyznačíme graficky čárkou, v mluveném zase intonační pauzou.

→ Nos levantamos siempre al salir el sol. (připojení těsné)

→ Al salir el sol, siempre nos levantamos. (připojení volné)

Z hlediska vnitřního uspořádání konstrukce se můžeme setkat s uspořádáním typu přísudek – podmět nebo podmět – přísudek. Frekvenčně převažuje typ první. S případy, kdy podmět stojí před přísudkem, se setkáváme zřídka a spíše v hovorovém jazyce.

Vzhledem k odlišným podmětům v absolutní konstrukci, je nutné podmínky explicitně vyjádřit, aby nedošlo k nedorozumění. Výjimky se připouští pouze tehdy, kdy lze oba podmínky jasně rozlišit, jsou jasné z kontextu nebo je jeden z nich nulový.

→ Al llegar (nosotros?/Juan?) tan tarde, no pudimos terminar el trabajo.

X Al llegar Juan tan tarde, no pudimos terminar el trabajo.

→ Al (X) llover, quedamos en casa.

Pokud jsou splněny obě podmínky, tj. že $S_1 \neq S_2$ a zároveň $O_1 \neq S_2$, hovoříme o úplné absolutní konstrukci s infinitivem (španělsky *construcción absoluta*). O neúplné absolutní konstrukci nebo také poloabsolutní (španělsky *construcción semi-absoluta*) mluvíme v případě, že druhé kritérium není splněno. Nastává tak situace, kdy $S_1 \neq S_2$ a zároveň se $O_1 = S_2$ (resp. $O_2 = S_1$). Je-li porušena první podmínka, jedná se již o konstrukce vázané. Některé předložky jsou schopny tvořit s infinitivem pouze konstrukce poloabsolutní. O rozdělení na úplné a poloabsolutní konstrukce je možné mluvit jen u infinitivu. Gerundiální a participiální konstrukce toto nepřipouští.

Následující příklady jsou citovány z publikace od H. Martínez García (2003).

→ Al localizar el gato al ratón, se oyó un ruido estruendoso. (úplná absolutní konstrukce)

→ Al localizar al ratón, el gato corrió tras él. (poloabsolutní konstrukce)

Použití konstrukcí typu předložka + infinitiv nebo jim odpovídající vedlejší věty závisí na tom, zda se jedná právě o konstrukci vázanou nebo absolutní, jsou-li podmínky totožné či nikoliv. U předložek *para* a *sin* se vždy uvádí, že při shodných podmínkách je dána přednost konstrukcím s infinitivem. Zatímco při rozdílných podmínkách je preferována vedlejší věta s *para que* a *sin que*. U ostatních předložek je patrná značná rozkolísanost. Toto tvrzení podrobíme praktickému zkoumání v kapitole věnované korpusové analýze.

2.4. PŘEDLOŽKA + INFINITIV – OBECNÉ ROZDĚLENÍ

V následujícím přehledu⁵ uvedeme, jaké funkce může plnit infinitiv ve spojení s předložkou, která je zároveň hlavním kritériem našeho rozdělení. Vazby, které je možné použít v absolutních konstrukcích, budou podrobněji popsány ve 4. kapitole.

- A + infinitiv
 - účel
Anoche salimos a tomar algo con los amigos.
Ha venido a pedirle perdón.
 - podmínka
a verlo de manera diferente; a decir verdad
 - povel, nařízení (funguje podobně jako imperativ)
¡A trabajar!
 - vyjádření časové hodnoty (al + infinitiv)
Nos levantamos siempre al salir el sol.
 - začátek nové události, pokud se pojí se slovesy *enseñar, empezar, comenzar, aprender*
De repente empezó a gritar.
- DE + infinitiv
 - podmínka
De no tener bastante dinero, María no podría comprar esta residencia.
 - rozvíjející větný člen substantiva (způsob) a přídavných jmen
Esta lección es muy difícil de comprender.
- CON + infinitiv
 - podmínka
Con estudiar dos horas al día será suficiente para aprobar.
 - způsob
 - přípustka
Con explicárselo tan detalladamente, él no es capaz de entenderlo.
- EN + infinitiv

⁵ FERNÁNDEZ RAMÍREZ, Salvador. *Gramática española. 4. El verbo y la oración*. Madrid : Arco/Libros, S.A., 1986.

- vyjadřuje vztah k již uskutečněné události
No hubo ningún problema en asistir a sus deseos.
- PARA + infinitiv
 - účel ($S_1=S_2$)
Vamos al cine para ver la última película de Almodóvar.
 - důvod
Tenemos que ir al aeropuerto temprano para no perder el avión.
 - cíl
Esta máquina sirve para medir la tensión.
- POR + infinitiv
 - příčina; účel
Viene al cine con nosotros por distraerse un poco.
 - „falta de utilidad“
Habla por hablar, no porque tiene mucho que decir.
- SIN + infinitiv
 - popření události
Está aquí diez minutos sin decir nada.
 - podmínka; způsob
Es poco probable aprobar el examen de matemáticas sin estudiar.
- TRAS + infinitiv
 - ve významu „encima de“, „después de“ nebo „además de“
Tras llegar el último participante quiere elegir el mejor asiento.
- PŘEDLOŽKOVÁ SPOJENÍ + infinitiv
 - antes de, después de + infinitiv ve významu bližšího časového určení

2.5. INFINITIVNÍ KONSTRUKCE DLE TYPU VEDLEJŠÍ VĚTY

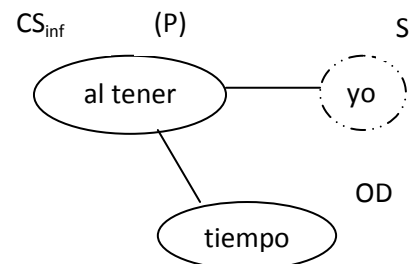
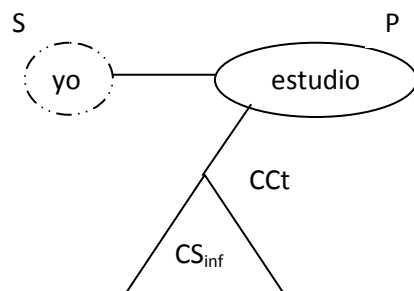
Můžeme se setkat i s jiným typem rozdělení předložkových konstrukcí s infinitivem a to dle hodnoty vedlejší věty, kterou v sobě kondenzují – mluvíme o konstrukcích vyjadřující účel, podmínku, důvod, čas či přípustku.

- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ ČASU
 - pojí se s: *a, antes de, después de, hasta*
Le encontré al salir de casa.
- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ ZPŮSOBU
 - pojí se s: *sin, además de*
No quería irse sin resolver el asunto.
- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍČINY
 - pojí se s: *por*
No vendrá por no tener tiempo.
- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ ÚČELU
 - pojí se s: *para; vzácněji por; po slovesech pohybu a*
Quería verte para hablar contigo tranquilamente.
- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PODMÍNKY
 - pojí se s: *de, a, sin*
De saberlo, te lo diría.
- PŘÍSLOVEČNÉ URČENÍ PŘÍPUSTKY
 - pojí se s: *con; a pesar de, pese a, sin*
Con tener tantos amigos, se quedó sin ayuda.

Graficky⁶ znázorníme absolutní konstrukce následovně, v porovnání s konstrukcemi vázanými.

Vázaná konstrukce s infinitivem ($S_1=S_2$)

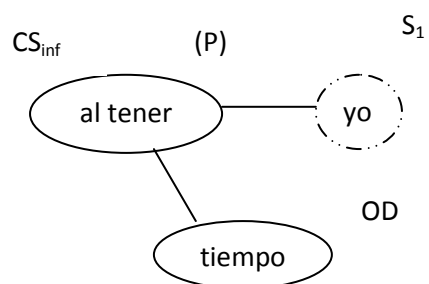
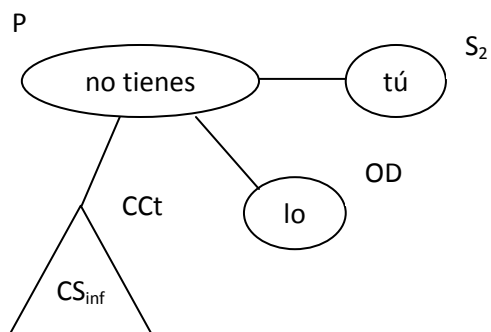
Al tener tiempo, estudio.

⁶ ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha : Karolinum, 2008., s. 112

Absolutní konstrukce s infinitivem ($S_1 \neq S_2$)

Al tener tiempo yo, no lo tienes tú.

3. PŘEKLAD ABSOLUTNÍCH KONSTRUKCÍ DO ČEŠTINY

3.1. TEORETICKÉ MOŽNOSTI

Následující teoretické závěry budeme popisovat na kondenzačních strukturách obecně, jsou stejně tak aplikovatelné na námi studované absolutní konstrukce s infinitivem. Vyskytnou-li se v možnostech překladu rozdíly, bude to patřičně zdůrazněno a konkretizováno.

Český jazyk nedisponuje stejnými formálními prostředky jako španělština, a z tohoto důvodu je třeba v naší mateřštině hledat jiné alternativy k vyjádření konstrukcí, pro které španělština využívá předložkové vazby s infinitivem apod. Překládáme-li z cizího jazyka, upřednostňuje se, jak z teoretického tak z praktického hlediska, funkčnost překladu. Funkční překlad zkoumá, jaké role plní jednotlivé jazykové prvky a porovnává je s jazykovými prvky v jazyce domácím. Hledá funkční jazykové ekvivalenty pro zachování jednotnosti sdělení a porovnává vztahy jednoho prvku výpovědi ke zbytku.

Neurčité tvary ve španělštině mají mnohem širší využití než v češtině, a proto se překlad vět, kde se vyskytují, může občas jevit jako komplikovaný. Při překládání do češtiny je třeba dbát na to, aby byl text koherentní. Překlad by měl působit souvisle a soudržně z hlediska srozumitelnosti.

Český jazyk podobně jako španělština má prvky, jež se označují jako kondenzory a které v sobě zhušťují informaci původní výpovědi. V češtině rozlišujeme tzv. kondenzační konkurenty přechodníkové, participiální, infinitivní, substantivní, adjektivní a adverbální. Shodně jako ve španělštině se kondenzovaných konstrukcí využívá z důvodu lepší manipulativnosti a jejich schopnosti obsáhnout stejné množství informací v jednodušší struktuře. Zároveň tedy abstrahujeme od mnoha kategorií. Koherence výpovědi je zachována a průvodním jevem kondenzorů je dokonce její zvyšování. Pro srovnání: *snaha přesvědčit někoho – snaha, aby někoho přesvědčil*⁷.

V české terminologii se setkáváme s termínem „krácení vedlejších vět“ a kondenzační struktury jsou takto mnohdy prezentovány i v učebnicích. O krácení vedlejších vět v cizím jazyce lze ale hovořit jen z pohledu češtiny. Jedná se o nahrazení jinak nutné

⁷ GREPL, Miroslav. et al. *Příruční mluvnice češtiny*. 2. opravené vydání. Praha : Lidové noviny. 2012., s. 752

vedlejší věty pomocí struktury s infinitivem, gerundiem nebo participiem. Ve španělštině nacházíme velmi pestrou škálu zmíněných struktur, kdežto český jazyk postupem času upřednostňuje spíše klasickou vedlejší větu, neboť kondenzované konstrukce působí mnohdy strojeně, nepřirozeně, nuceně nebo až archaicky. Ve španělštině je tomu právě naopak a v některých situacích je kondenzovaná struktura, co se týče použití, na prvním místě, není-li vysloveně chápána jako žádoucí.

Španělština mnohdy těmto konstrukcím dává přednost, a to zejména v písemném projevu. Při překladu do češtiny, kde se kondenzované konstrukce netěší takové oblibě, je třeba přistoupit k tzv. odkondenzování. Kondenzační konstrukce je nutné do češtiny převést pomocí funkčních prvků. Naopak při překladu z češtiny do španělštiny je na místě správné kondenzování vět. Poměrně často můžeme narazit na fakt, že v českých překladech je mnohem vyšší frekvence kondenzačních struktur, zejména gerundiálních, než je tomu u textů od českých autorů. Tento jev lze pravděpodobně přičítat vlivu původního jazyka a textu na překladatele.

Mnohem větší obliba kondenzovaných struktur ve španělštině je spojena s odlišným chápáním a členěním reality. Španělština vnímá realitu z hlediska jednoho základního děje, který absorbuje všechny okolní prvky, jako je třeba průvodní okolnost. K odlišení základního děje a průvodních okolností využívá například tvary perfekta a imperfekta. U češtiny je tomu jinak. Český jazyk člení realitu na několik vzájemně koordinovaných nebo subordinovaných procesů, takže pojímá i okolnostní děje procesuálně.⁸

→ Cuando llegué a España por primera vez, hacía mucho calor y pasé todos los días en la playa. – Když jsem poprvé přijela do Španělska, bylo velmi teplo, a tak jsem strávila všechny dny na pláži.

Ke stejnému překladu se budeme muset také uchýlit v případě, vyjádříme-li větu pomocí absolutní konstrukce s infinitivem.

→ Al llegar a España por primera vez, hacía mucho calor y pasé todos los días en la playa. – Když jsem poprvé přijela do Španělska, bylo velmi teplo, a tak jsem strávila všechny dny na pláži.

⁸ ZAVADIL, Bohumil. *Současný španělský jazyk II*. Praha : UK, 1995, s. 189

Vedlejší věta je tak jednou z možností, která se nám nabízí pro překlad absolutních konstrukcí s infinitivem do češtiny. Další variantou je překlad pomocí hlavní věty, přechodníku nebo větným členem. Avšak ne všechny se dají aplikovat na stejný příklad. Ze stylistického hlediska by věta přeložená pomocí přechodníku nebo hlavní věty působila značně kostrbatě a v mluveném projevu by odváděla pozornost.

→ Přijevši do Španělska, bylo velmi teplo, a tak jsem strávila všechny dny na pláži.

Naopak překlad příslovečným určením je zcela přirozený a vhodný.

→ Při příjezdu do Španělska bylo velmi teplo, a tak jsem strávila všechny dny na pláži.

3.2. PŘECHODNÍKY V SOUČASNÉ ČEŠTINĚ

Přechodníky jsou v současné češtině záležitostí zejména písemného projevu, v mluvené řeči se prakticky nevyskytují. Jasnou tendenci k jejich nižšímu užívání můžeme sledovat od 20. let minulého století. Jazyk se stává nástrojem širší inteligence a ten hovorový ovlivňuje širší sféry. Nelze ale tvrdit, že přechodník neboli transgresiv úplně vymizel. Setkáváme se s ním především v odborných textech a textech formálnějšího charakteru, jako jsou mezinárodní smlouvy či dokumenty, kde se kondenzorům a hutnosti vyjádření stále dává přednost. Mluví se o použití přechodníkových tvarů mnohdy vyhýbají i z důvodu nedostatečných znalostí pravidel pro jejich tvoření.

Přechodník je v českém jazyce, stejně jako ve španělštině, tvarem neurčitým a ze slovesných kategorií vyjadřuje číslo, čas, rod, vid a ze jmenných pak rod. Rozlišujeme přechodník přítomný vyjadřující současnost s dějem v hlavní větě a přechodník minulý, který vyjadřuje předčasnost vůči hlavní větě. Nicméně ani jeden se netěší častému užívání. Jejich charakteristikou je naopak knižnost či zastaralost projevu. V hovorovém projevu může působit až rušivě, kdy je pak pozornost věnována spíše neobvyklosti tvaru než sdělované informaci. Skladba mluvené řeči je jednodušší než písemná a vyznačuje se také jednodušší větnou skladbou a volnějším vázáním slov. Proto mluva preferuje explicitnější jazykové struktury než je právě přechodník.

Běžně se užívají tzv. ustrnulé přechodníky, kdy akceptujeme přechodník v určitém tvaru, který se nemění. Tyto tvary se pak přesouvají do roviny jiných slovních druhů a jsou v současné době řazeny mezi příslovce a předložky. Příkladem ustrnulých přechodníků jsou výrazy *chtě-nechtě*, *nevyjímaje*, *soudě/soudíc*, *konče/končíc*, *vyjma*, *vstávaje-lehaje* apod.

Při překladu je třeba posuzovat užití přechodníku vždy z pohledu konkrétního překládaného textu či díla. Přechodník mnohdy může fungovat i jako efektivní stylistický prostředek, kterého lze využívat například pro odlišení jednotlivých postav příběhu. Vliv přeložených děl na frekvenci užívání není možné s určitostí dokázat. Dle některých studií⁹ jsou překladatelé občas ovlivněni původním jazykem nebo dobou překládání, ale i to se od jednoho autora k druhému liší.

⁹ např. DVOŘÁK, Emil. *Přechodníkové konstrukce v nové češtině*. Praha : Univerzita Karlova, 1983., s. 93

4. VÝZNAMOVÉ ODLIŠNOSTI A POUŽITÍ JEDNOTLIVÝCH VAZEB

Následující kapitola bude věnována konkrétním vazbám předložek a infinitivu, které se vyskytují v absolutních konstrukcích. U každé vazby se zaměříme na možnosti jejího používání, významové odchylky a rozdíly vzhledem k nekondenzované struktuře. Důležitou část bude také tvořit překlad do češtiny jednotlivých příkladů.

4.1. AL + INFINITIV

Nejčastějším významem spojení *al* + infinitiv je určení času. Určuje souběžnost děje vyjádřeného absolutní konstrukcí a děje v hlavní větě. Kondenzační struktura zde nahrazuje spojku *cuando* (když), která by jinak uvozovala vedlejší větu časovou.

→ *Al entrar José con la cara tan pálida, nos dimos cuenta de que pasaba algo raro.*

→ *Cuando entró José con la cara tan pálida, nos dimos cuenta de que pasaba algo raro.*

český překlad: Když José vstoupil tak pobledlý, uvědomili jsme si, že se děje něco zvláštního.

V některých zemích Latinské Ameriky se mezi předložku a infinitiv přidává výraz „*no más*“, který časový význam zesiluje. Do českého jazyka bychom ho přeložili pomocí *sotva*.

→ *Al no más llegar, lo vi sentado en la puerta.*

→ *Apenas llegó, lo vi sentado en la puerta.*

→ *Nada más llegar, lo vi sentado en la puerta.*

Pokud je hlavní věta v minulosti, *al* + infinitiv může také vyjadřovat děj, který nastal okamžik předtím, respektive předčasnost.

→ *Al partir la naranja, me saltó el jugo.*

český překlad: Když jsem rozkrojila pomeranč, vytekla šťáva. (Poté, co jsem rozkrojila pomeranč, vytekla šťáva.)

Následuje-li ale za spojovacím výrazem *al* složený infinitiv, nejedná se primárně o kondenzaci vedlejší věty časové, jak by se mohlo na první pohled zdát. O časovém významu mluvíme pouze v případě, že *al* + složený infinitiv a hlavní věta dávají z tohoto pohledu smysl.

→ Al haber suspendido el examen de matemáticas por segunda vez, el profesor le advirtió que tenía que estudiar más.

→ ¿Cuándo el profesor advirtió a Pedro? - *Al haber suspendido el examen de matemáticas.

Odpovědět složeným infinitivem na otázku *kdy?* (¿cuándo?) nelze. Naopak je tomu při použití infinitivu jednoduchého kromě slovesa *poder* (moci), kde kondenzátor pracuje podobně jako u složeného infinitivu.

→ ¿Cuándo nos dimos cuenta de que pasaba algo raro? – Al entrar José con cara tan pálida.

→ Al poder verlo, se puso muy contento.

→ ¿Cuándo se puso muy contento? - *Al poder verlo.

Ve výše uvedeném příkladu výraz *al haber suspendido el examen de matemáticas* nevyjadřuje stejnou časovou rovinu jako *el profesor le advirtió*, nýbrž se jedná o zhuštění vedlejší věty příčinné. „Al haber suspendido el examen de matemáticas“ bychom do češtiny mohli přeložit například následovně: Protože neprošel zkouškou z matematiky.

Místo *protože* lze použít i jiné spojky, taktéž vyjadřující příčinu, dle charakteru překládaného textu a stylistické náročnosti jako jsou knižnější *poněvadž* a *jelikož* nebo archaické *ježto*. Díky své bohatosti nám čeština dále nabízí i překlad pomocí předložkových výrazů: *vzhledem k tomu, že; díky tomu, že; v důsledku toho, že; kvůli tomu, že* apod.

Do češtiny bychom zkoumanou větu přeložili takto:

[A] podruhé neprošel zkouškou z matematiky, profesor ho upozornil, že musí studovat více.

Za [A] můžeme doplnit jakýkoliv výraz z výše jmenovaných.

Absolutní konstrukce *al* + složený infinitiv v tomto případě nahrazuje vedlejší věty příčinné, které by ve španělštině mohly být jinak uvozeny následujícími spojkovými výrazy:

[*como*]: *Como* suspendió el examen de matemáticas por segunda vez, el profesor le advirtió que tenía que estudiar más.

[*porque*]: El profesor le advirtió que tenía que estudiar más *porque* suspendió el examen de matemáticas por segunda vez.

[*ya que*]: *Ya que* suspendió el examen de matemáticas por segunda vez, el profesor le advirtió que tenía que estudiar más.

Je zřejmé, že volba absolutní konstrukce s infinitivem je z určitého pohledu jednodušší a ne tolik stylisticky příznaková jako varianta se spojkou *ya que*, která je knižní a ne tolik užívaná.

Al + infinitiv může také vyjadřovat postoj mluvčího, kdy nahrazuje výraz *como*, který nefiguruje jako kauzální, ale jako valorativní a hodnotící.

→ *Al* no llamar tú, nos fuimos.

→ *Como* no llamaste, nos fuimos.¹⁰

4.2. A + INFINITIV

A + infinitiv není tolik užívaný a patří do rejstříku klasické kastilštiny. V dnešní době mluvíme spíše o lexikalizovaných výrazech, které jako ustálené přešly do současné mluvy.

Spojení *a* + infinitiv může fungovat podobně jako oslabený rozkazovací způsob. Zároveň se vyskytuje jako kondenzátor a to vedlejších vět podmínkových. Vyjádření podmínky pomocí infinitivní konstrukce s *a* je společné všem románským jazykům. Jak ale bylo řečeno, frekvence jeho užívání ve španělštině, a to zejména v konstrukcích absolutních, je mizivá. Častěji se vyskytuje v konstrukcích vázaných, kdy se rovnají podměty věty hlavní i vedlejší.

→ *A* tener menos años, ya os enseñaría yo lo que es bailar.

¹⁰ BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999., s. 3620

český překlad: Kdybych byla mladší, však bych vám ukázala, co znamená tancovat. (Mít tak o pár let míň, však bych vám ukázala, co znamená tancovat.)

lexikalizované výrazy vyjadřující podmínku:

→ a no ser que – nebýt toho, že

→ a ser sincero – abych byl upřímný

→ a decir verdad – abych řekl pravdu

→ ¡a trabajar! – do práce!

→ ¡a dormir! – a jde se spát!

4.3. DE + INFINITIV

Dalším typem kondenzační struktury, se kterým se ve španělštině můžeme setkat a to poměrně často i v absolutních konstrukcích, je spojení předložky *de* a infinitivu, které vyjadřuje podmínku. Pomocí předložky *de* a infinitivu můžeme nahradit první, druhou i třetí podmínku uvozenou *si*. Nutno ale dodat, že se v běžné komunikaci vyskytují méně a mluvčí dá během hovoru přednost verzi se *si*.

Pro naše účely charakterizujeme typy podmínkových souvětí následovně. První typ podmínkových souvětí je tvořen dle schématu *si* + přítomný čas + přítomný čas/budoucí čas a určuje reálnou podmínku v přítomnosti. Druhý typ určen prostřednictvím *si* + subjektiv imperfekta + podmiňovací způsob vyjadřuje nereálnou podmínku v přítomnosti. Třetí typ se řídí schématem *si* + subjektiv plusquamperfekta + podmiňovací způsob složený a vyjadřuje nereálnou podmínku v minulosti.

Všechny vyjmenované druhy podmínkových souvětí vyjadřující hypotézu pomocí *si* je možné nahradit kondenzovanou strukturou *de* + infinitiv, přičemž význam zůstane zachován.

a) De venir José, avisame. = Si viene José, me avisarás.

b) De venir José, me avisarías. = Si viniera José, me avisarías.

c) De haber venido José, yo ya te habría avisado. = Si hubiera venido José, yo ya te habría avisado.

Do češtiny se překládají stejným způsobem jako podmínková souvětí se *si*.

a) Jestli přijde José, oznámíš mi to.

- b) Kdyby přišel José, oznámil bys mi to.
- c) Kdyby byl José přišel, už bych ti to bývala oznámila.

Infinitiv po *de* může být jak jednoduchý, tak složený. Složený infinitiv bude v takových případech vždy ekvivalentní subjunktivu plusquamperfekta a určovat nereálnou hypotézu v minulosti: *De haberlo sabido, habría venido antes.*

V hlavní větě může figurovat prakticky kterýkoliv typ přítomného, minulého času či podmiňovací způsob, je-li zachován předpoklad, že chceme vyjádřit hypotézu, ať už reálnou nebo nereálnou. Infinitiv v polovětné konstrukci tak reprezentuje formu, kterou odvozujeme dle kontextu celé věty.

→ *De ser eso cierto, hiciste/haz/haces/harás/harías lo conveniente.*¹¹

Absolutní konstrukci předložky *de* a infinitivu ale nelze aplikovat na celý systém podmínkových souvětí. Výjimku tvoří tři případy, kdy je použití kondenzátoru s infinitivem agramatické nebo velmi nepřírodní. Prvním z nich jsou souvětí, která obsahují skrytá tvrzení – tj. vedlejší věta nese informaci, která podmiňuje pravdivost děje v hlavní větě.

→ *Si la madre es mala, la hija es peor.* → *Si [A] (tiene que ser) [B].*

Můžeme vytvořit zjednodušené schéma: Jestliže vím, že [A] je pravda, pak je pravda i [B].

Často je k hlavní větě vkládán větný člen vysvětlující [A] jako je *es porque; debe de ser (porque)* nebo *tiene que ser*. V uvedeném příkladě tedy nelze *de* + infinitiv použít. Stejně tak nelze *de* + infinitiv použít u podmínkových souvětí se skrytým tvrzením u konstrukcí vázaných.

→ * *De ser la madre mala, la hija es peor.*¹²

Druhým případem, kdy se *de* + infinitiv nepoužívá, jsou podmínky s obecným sdělením. V některých mluvnicích je lze možno najít pod pojmem nulová podmínka určená schématem *si* + přítomný čas + přítomný čas, eventuálně *si* + imperfektum + imperfektum.

Pokud nastane [A], pak vždy nastane [B].

¹¹ BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999., s. 3691

¹² Ibid.

→ Si la temperatura alcanza 100 grados centígrados, el agua empieza a hervir.

→ * De alcanzar la temperatura 100 grados centígrados, el agua empieza a hervir.

Posledním typem, kde je použití zmiňované konstrukce agramatické, jsou případy se vzorcem *si* + subjektiv imperfekta ve smyslu atemporálnosti. Nejčastěji se setkáme s příklady se slovesem *querer* a jeho tvarem *quisiera/quisiese*.

→ Si me quisieras como yo a tí, haría/habría hecho todo por tí.

→ * De quererme como yo a tí, haría/habría hecho todo por tí.

Ve druhé kapitole jsme uvedli, že *de* + infinitiv může fungovat také jako rozvíjící větný člen. Tuto skutečnost je třeba jednoznačně odlišit od podmínky, aby nedošlo k nedorozumění kvůli stejnému slovosledu. V řeči je na místě nutná intonační pauza, v psaném projevu se polovětná konstrukce oddělí čárkou.

→ Te habrían acusado, de haberlo dicho. = De haberlo dicho, te habrían acusado. = Te habrían acusado si lo hubieras dicho. (podmínkové souvětí)

český překlad: Byli by tě bývali obvinili, kdybys to byl řekl.

→ Te habrían acusado de haberlo dicho. = Te habrían acusado de ello.¹³ (rozvíjící větný člen)

český překlad: Byli by tě obvinili, protože jsi to řekl.

4.4. CON + INFINITIV

Konstrukce předložky *con* a infinitivu patří do velmi formálního jazyka, v běžném hovoru se s nimi prakticky nesetkáme. Dle charakteru hlavní věty, můžeme tyto konstrukce analyzovat z pohledu vyjadřujícího podmínku, způsob a výjimečně i přípustku.

Má-li *con* + infinitiv vyjadřovat podmínku, sloveso hlavní věty je v budoucím čase, případně v čase přítomném nebo kondicionálu. Uchýlí-li se mluvčí k použití této konstrukce, je tomu nejčastěji pro vyjádření první nebo druhé podmínky. Na rozdíl od předložky *de* se konstrukce s *con* a infinitivem řídí přísnějšími pravidly a jejich použití je ovlivněno mnoha

¹³ BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999., s. 3690

důvody, například sémantickými, proto vyjádření podmínky pomocí konstrukcí s *de* a *con* není zaměnitelné. Je určitá tendence používat předložku *con* s infinitivem v situacích, kdy vedlejší věta vyjadřuje naši domněnku. Velmi nepřirozeně tak působí užití těchto konstrukcí s *con* v podmínkových souvětích, kdy splnění děje vyjádřeného určitým slovesem je podmíněno dějem jiným. Podobně jako u podmínek se skrytým tvrzením.

→ **Con limpiar mi habitación, mi madre me habría dejado ver la televisión.*

X *Con continuar portándose así, la familia de tu novia no te aceptará.* = *Si continuas portándose así, la familia de tu novia no te aceptará.*

český překlad: Jestliže se budeš takhle chovat, rodina tvé přítelkyně tě nepřijme.

Tento typ vět je ale u absolutních konstrukcí, kde jsou dva odlišné podměty, poměrně vzácný. Rodilý mluvčí odsoudí tyto konstrukce jako zastaralé a dá přednost konstrukci vázané, kdy budou oba podměty stejné.

→ *Con continuar portándose así, sólo conseguirás que la familia de tu novia no te acepte.*

český překlad: Jestliže se budeš takhle chovat, dosáhneš jen toho, že rodina tvé přítelkyně tě nepřijme.

Část věty s infinitivem lze nahradit gerundiem a smysl stále zůstane zachován. Z toho lze usoudit, že předložka *con* s infinitivem se při vyjadřování podmínky využívá pro zdůraznění trvání děje, stejně tak jako gerundiální konstrukce.

→ *Portándose así, la familia de tu novia no te aceptará.*

U předložek *de* a *con* s infinitivem při vyjádření podmínky lze mluvit o určité doplňkové distribuci. Není-li možné aplikovat první variantu, druhá by měla být postačující. Proto námi výše uvedený příklad lze také napsat pomocí konstrukce *de* + infinitiv.

→ *De haber limpiado mi habitación, mi madre me habría dejado ver la televisión.*

český překlad: Kdybych si býval uklidil pokoj, maminka by mě byla nechala dívat se na televizi.

Pro vyjádření druhé podmínky se při volbě kondenzační struktury s infinitivem upřednostňuje předložka *de*. Mnohem častější jsou případy absolutních konstrukcí uvozených předložkou *con*, které jsou participiální či nominální.

→ *Con la ventana abierta, tendremos frío. X *Con abrir la ventana, tendremos frío.*

Další výjimkou, která je uplatňována u *con*, je schopnost této předložky při uvozování vedlejší věty pojit se s *que* a následně subjektivem. Předložka *de* tuto možnost nepřipouští.

Pro podmínky práciho charakteru se předložka *con* někdy zaměňuje složenými výrazy jako *a condición de*, *con la condición de* apod. Naopak výrazem *con tal de* lze nahradit předložku *con* i většině ostatních případů a smysl zůstane zachován.

O dalším významu, tedy kauzálním-příčinném, v souvislosti s konstrukcemi *con* s infinitivem je možno hovořit, pokud je sloveso hlavní věty v minulém čase. Zřetelný rozdíl je vidět na příkladech:

→ *Con comportarte así, la familia de tu novia no te aceptará.*

český překlad: Jestliže se budeš chovat stejně, rodina tvé přítelkyně tě nepřijme.

→ *Con comportarte así, la familia de tu novia no te aceptó.*

český překlad: Protože ses takhle choval, rodina tvé přítelkyně tě nepřijala.

Informace vztahující se k minulosti s vazbou *con* a infinitivu bude vždy nahrazovat vedlejší větu způsobovou.

Con spolu se *sin*, *para*, a *pesar de* a *pese a* jsou jedny z mála předložek a předložkových výrazů, které připouští vyjádření vedlejší věty přípustkové pomocí infinitivu. Jsou záležitostí zejména písemného projevu a v podobě absolutních konstrukcí se s nimi prakticky nesetkáme.

4.5. PARA + INFINITIV

Vazba *para* + infinitiv se ve španělštině jako kondenzační absolutní konstrukce nevyskytuje. Španělština nemá jazykové prostředky pro vyjádření vět účelových nebo důvodových se dvěma rozdílnými podmínkami, je-li věta krácena pomocí *para* a infinitivu, jako je tomu například v portugalštině, kde se aktivně zachovala forma infinitivu osobního.

Pro vyjádření různých podmětů ve větě hlavní a vedlejší účelové, se užívá vazba *para que* + subjunktiv. Infinitivní vazba znamená, že se subjekty rovnají.

4.6. POR + INFINITIV

Por + infinitiv je nejčastěji ekvivalentem vedlejší věty příčinné a stojí v postpozici za verbem finitem. Nahrazuje tak vedlejší věty, které by jinak vyžadovaly spojky *que, porque, como, puesto que, dado que* apod. Použití v absolutních konstrukcích s infinitivem je značně sporadické. Lze je uplatnit jen v případech, kde je subjekt absolutní konstrukce nulový nebo neosobní. V ostatních případech mluvíme o neúplných absolutních konstrukcích, kdy se $S_1 \neq S_2$, ale druhá podmínka $O_1 \neq S_2$ splněná není.

→ No le han permitido entrar en la aula por venir muy tarde.

český překlad: Nedovolili mu vstoupit do auly, protože přišel velmi pozdě.

S_1 (ellos) $\neq S_2$ (él), ale zároveň O_1 (él) = S_2 (él)

X → Ayer fuimos a pasear al parque por hacer tan buen tiempo.

český překlad: Včera jsme se šli projít do parku, protože bylo tak krásné počasí.

S_1 (nosotros) $\neq S_2$ (0)

Čeština se v takových případech uchýlí k překladu vedlejší větou příčinnou. Konkrétní tvary spojek jsme již uvedli u konstrukce *al* + infinitiv. Tentokrát v úvahu ale ještě připadá možnost použít místo *porque* spojku *když*, pokud chceme zdůraznit konkrétní časový okamžik.

→ Včera jsme se šli projít do parku, když bylo tak krásné počasí. (Zdůrazňujeme, že bylo hezké počasí.)

4.7. SIN + INFINITIV

Vazba *sin* + infinitiv má podobnou interpretaci jako vazba infinitivu s předložkou *con*. Také *sin* + infinitiv může vyjadřovat vedlejší větu podmínkovou nebo příčinnou, kdy rozdíl je dán tvarem slovesa v hlavní větě.

Pokud je sloveso v minulém čase, řečená konstrukce se interpretuje jako příčinná, přičemž daná událost je popřená vzhledem k charakteru předložky: *sin* - bez toho, aniž.

V ostatních případech se jedná o podmínková souvětí. Vedlejší věta je použitím předložky *sin* automaticky negována. Umožňuje vyjádření první i druhé podmínky.

→ *Sin hacer buen tiempo, no podríamos ir a la playa.*

český překlad: Kdyby nebylo pěkné počasí, nemohli bychom jít na pláž.

Jestliže se podmínky liší, dává se přednost vazbě *sin que*.

4.8. TRAS + INFINITIV

Velmi zřídka používaná vazba *tras* a infinitivu se charakterizuje významem časovým. Konkrétně figuruje v souvětích jako ekvivalent spojení *encima de*, *después de* nebo *además de*. Do češtiny překládáme jako „poté co“ nebo „až“. Děj vyjádřený slovesem věty hlavní tak následuje bezprostředně za dějem vyjádřeným touto konstrukcí. Sloveso hlavní věty není nijak omezeno, a může být vyjádřeno v jakémkoliv čase či způsobu.

→ *Tras llegar el último participante quiere elegir el mejor asiento.*

český překlad: Až přijde poslední účastník, chce si vybrat to nejlepší místo.

→ *Tras llegar el último participante quisiera elegir el mejor asiento.*

→ *Tras llegar el último participante elegirá el mejor asiento.*

apod.

4.9. PŘEDLOŽKOVÁ SPOJENÍ

V souvislosti s absolutními konstrukcemi s infinitivem má smysl zaměřit se i na předložkové výrazy časové, a to konkrétně na *antes (de)* a *después (de)*. Řadíme je do skupin tzv. předložkových výrazů, neboť na rozdíl od klasických předložek se jedná o několikačlenná spojení, která se vyznačují specifickými vlastnostmi, jež předložky nemají, například že nesou vlastní lexikální význam.

Antes (de) a *después (de)* ve významu časovém určují, jaký ze dvou dějů nastal dříve, respektive později. Mají-li se pojit s infinitivem v absolutní konstrukci, výraz *de* musí být vždy vyjádřen, stejně tak jako podmět obou vět souvětí. V případech, kdy nebudeme kondenzovat vedlejší větu pomocí absolutní konstrukce, pojí se *antes* a *después* s výrazem *(de) que* a explicitní vyjádření slovesa po předložkovém výrazu není nutnou podmínkou.

Srovnáme na příkladech.

→ absolutní konstrukce s infinitivem: Juan llegó antes de/después de llegar Pedro.

→ Juan llegó antes que Pedro. = Juan llegó antes que llegara Pedro.

→ Juan llegó después que Pedro. = Juan llegó después que había llegado Pedro.

Do českého jazyka můžeme tyto věty přeložit pomocí vedlejší věty nebo příslovečným určením.

→ Jan přijel předtím, než přijel Petr. / Jan přijel potom, co přijel Petr.

→ Jan přijel dříve než Petr. / Jan přijel později než Petr.

Zároveň si můžeme všimnout, že *antes (de)* a *después (de)* mají komparativní charakter. V takových situacích jsou ekvivalenty výrazů *más pronto que* (dříve než) a *más tarde que* (později než). Zmíněné výrazy se ale nepojí se slovesem. Překlad do češtiny bude stejný.

→ Juan llegó más pronto que Pedro.

→ Juan llegó más tarde que Pedro.

V absolutních konstrukcích se tato spojení vyskytují převážně v postpozici vůči řídicí větě.

→ Conseguimos estar en casa antes de empezar a llover.

X Antes de empezar a llover, conseguimos estar en casa.

4.10. STYLISTICKÉ A REGIONÁLNÍ ZVLÁŠTNOSTI

Uvedli jsme, že absolutní konstrukce jsou nezbytnou součástí odborného stylu, kde je syntaktická kondenzace jedním z nejvýraznějších rysů. Jejich zvýšenou frekvenci lze pozorovat zejména u textů ekonomické povahy, kde fungují jako efektní a stylistické prostředky.

V absolutních konstrukcích stojí vyjádřený podmět nejčastěji za infinitivem. S podmětem stojícím před infinitivem se můžeme také setkat, ať už vyjádřeným podstatným jménem nebo zájmenem. Antepozice je typická pro některé oblasti Španělska a oblast Karibiku a to pouze v hovorovém jazyce. Zároveň jsou v hovoru přítomné i infinitivní vazby

s předložkami, u kterých jsme uvedli, že se v absolutních nevyskytují. Jedná se o *por*, kde je podmět jiný než nulový a výjimečně i o *para*.

→ Por yo/Juan no saber nada, lo explicaron desde principio.

český překlad: Protože jsem nic nevěděl/Protože Jan nic nevěděl, vysvětlili to od začátku.

→ Para él/Juan comportarse así, tuvieron que decirle algo malo.

český překlad: Aby se takhle choval, museli mu říct něco zlého.

Stejně je tomu tak i u ostatních předložek.

→ Al José entrar con la cara tan pálida, nos dimos cuenta de que pasaba algo raro.

5. KORPUSOVÁ ANALÝZA

Následující kapitola bude věnována praktickému ověření výše uvedených teoretických závěrů. Tyto teoretické předpoklady budeme konfrontovat se statistickými údaji a zdrojem materiálu nám pro zmíněnou analýzu bude dvojjazyčný korpus InterCorp. Projekt Ústavu Českého národního korpusu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy si s rozvojem korpusové lingvistiky klade za cíl vytvořit systém synchronních korpusů mnoha jazyků. Po obsahové stránce se autoři snaží přidávat texty ze všech odvětví a stylů, největší část ale v současné době zastupují beletristické texty.

Důležitým východiskem pro naši analýzu je skutečnost, že španělská část má k sobě paralelní český korpus a oba společně obsahují poměrně reprezentativní vzorek dat. Španělský tvoří přibližně 14 milionů slov a český 12 milionů slov z celkového počtu 92 milionů slov.¹⁴

K části analýzy použijeme také jednojazyčný korpus Španělské královské akademie CREA, který shromažďuje data od roku 1975 ze všech území, kde se hovoří španělsky, přičemž polovina je tvořena texty ze Španělska a polovina jsou texty z Latinské Ameriky.¹⁵

5.1. POPIS METODY

Analýzu rozdělíme na tři části. Nejprve budeme zkoumat, jaká slovesa se nejčastěji pojí s vybranými předložkami *al, sin, tras, antes de, después de*. Výskyt předložek *con, de, por* + infinitiv z této části rozboru vypustíme, neboť se výsledky nedají příliš považovat za relevantní. Zmíněné předložky jsou nedílnou součástí mnoha slovesných vazeb, které při zadání dotazu nelze eliminovat. Docházelo by ke zkreslení informací. Nechtěné slovní kombinace jsou bohužel nedílnou součástí každé analýzy a musíme s nimi počítat a brát je v úvahu. U ostatních předložek je jejich výskyt poměrně zanedbatelný, a tak výsledky můžeme považovat za reprezentativní. Vzhledem ke způsobu zadávání dotazu v korpusu InterCorp se zaměříme na nejčastější slovesa každé třídy, tedy končící na *-ar, -er* a *-ir*. Pokusíme se také na základě důkazů interpretovat, kdy je dána přednost konstrukci s infinitivem a kdy naopak vedlejší větě, a to u předložky *para*. Zároveň se podrobněji zaměříme na případy odpovídající

¹⁴ Více na <http://www.korpus.cz/intercorp/>

¹⁵ Více na corpus.rae.es

charakteristice absolutních konstrukcí s infinitivem a porovnáváme je s konstrukcemi vázanými.

Dalším krokem analýzy bude zjištění možných způsobů překladu konstrukcí s infinitivem do českého jazyka. Na základě výsledků dále zkusíme sestavit pořadí nejpoužívanějších forem překladu u vybraných vazeb předložek s infinitivem. Východiskem nám pro to budou nejfrekventovanější slovesa zjištěná v první části prováděné analýzy.

V třetí části se nakonec se pokusíme statisticky doložit skutečnost, že jsou kondenzované konstrukce přítomny spíše v textech odborného stylu. K tomu využijeme korpusu CREA a možnosti vybrat tematický okruh našeho vyhledávání. Budou nás zajímat především oddíly *Ciencia y Tecnología* (texty vědecké a technické) a *Política, economía, comercio y finanzas* (texty politické, ekonomické, obchodní a finanční), které srovnáme s oddíly *Ficción* (texty beletristické) a *Oral* (ústní záznamy).

Všechny příklady v této kapitole jsou pak citovány z korpusů InterCorp nebo CREA na základě výsledků vyhledávání.

5.1.1. KOMBINATORIKA S PLNOVÝZNAMOVÝMI SLOVESY, POROVNÁNÍ S KONSTRUKCEMI VÁZANÝMI

V následujícím přehledu je uveden seznam sloves, jejichž infinitiv se dle dvojjazyčného korpusu nejčastěji pojí s danou předložkou. Výrazy *al*, *tras*, *sin*, *antes de* a *después de* nejsou součástí tolika slovesných vazeb jako tomu je u předložek *de*, *con* a *por*, které jsme zpočátku vyřadili.

AL

llegar	ver	salir
pasar	parecer	decir
entrar	poder	descubrir

TRAS

echar	haber	recibir
reflexionar	hacer	decir
pasar	ser	salir

SIN

dejar	saber	decir
mirar	hacer	abrir
hablar	poder	ir

Většina výskytů v paralelním korpusu dokládá, že zmíněné předložky ve spojení s infinitivem kondenzují vedlejší věty – a to v konstrukcích vázaných nebo absolutních. Problematika vztahu absolutních a vázaných konstrukcí a jejich frekvence užívání se liší typem předložky a stylistickou rovinou daného textu. V tomto případě jsme uvažovali jak konstrukce vázané, tak absolutní. Následně jsme z konkrétních příkladů zjistili, že vázané konstrukce jasně převažují a frekvence absolutních konstrukcí se liší druhem předložky. U předložek *al*, *de* nebo *con* je jejich frekvence poměrně vysoká. U ostatních mluvíme spíše o výjimkách.

Například s předložkou *tras* a infinitivu zakončeného na *-ar* se v absolutní konstrukci v dvojjazyčném korpusu setkáme jen v následujících dvou případech z celkových 315.

Nevěřicně sledoval, jak mu auto mizí z dohledu.	Con sorpresa, observó el camión desaparecer <i>tras dar</i> la curva.
---	---

Po značně roztřeseném startu do dne se Arthurova mysl začínala znovu skládat z úlomků rozmetaných včerejším výbuchem.	<i>Tras comenzar el día</i> de manera bastante agitada, Arthur empezaba a reunir los fragmentos en que había quedado reducida su mente tras las conmociones de la jornada anterior.
---	---

ANTES DE

llegar	ser	morir
entrar	volver	salir
empezar	responder	ir

DESPUÉS DE

Byl nalezen pouze jeden výskyt, kdy se předložkový výraz *después de* pojí s infinitivem. Konkrétně se slovesem *infectar* v následujícím příkladě.

Je také možné, že - opět náhodně - neškodný virus SARS od cibetek zmutoval poté, co infikoval člověka, a stal se prudce nakažlivým.	También es posible que - una vez más por casualidad - un virus benigno de los que provocan el SARS procedente de un gato de algalia mutara <i>después de infectar</i> a personas y se volviera muy virulento.
---	---

Přestože jsme v předešlé kapitole uvedli, že se *después de* může pojít s infinitivem a tvořit tak absolutní konstrukci, zmíněný příklad to nepotvrzuje, jelikož se jedná o konstrukci vázanou. Podmětem vazby *después de infectar* je slovo *virus*, které je stejně tak podmětem hlavní věty ($S_1 = S_2$). Výsledek lze přičítat dvěma faktům. Za prvé, buď se tato vazba vyskytuje jen zřídka, nebo je datový obsah dvojjazyčného korpusu stále nedostačující. Konfrontujeme-li výsledek s korpusem CREA Španělské královské akademie, spojení výrazu *después de* s infinitivem již nalezneme. Například konkrétně vazba *después de llegar* se vyskytuje celkem v 86 případech v 81 dokumentech, přesto se ale stále jedná o konstrukce vázané.

Z toho můžeme usoudit, že *antes de* a *después de* se v absolutních konstrukcích s infinitivem objevuje pouze tehdy, jsou-li obě slovesa výpovědi stejná, zatímco podmínky se liší.

Viz dříve uvedený příklad: → Juan llegó antes de/después de llegar Pedro.

Předložka *por* a infinitiv je v absolutních či vázaných konstrukcích zastoupena velmi zřídka. Podle výsledků se nám ale potvrzuje pravidlo prezentované v teoretické části. Předložka *por* s infinitivem funguje pouze v neúplných absolutních konstrukcích, především pak ale v konstrukcích vázaných.

neúplná absolutní konstrukce ($S_1 \neq S_2$ zároveň ale platí, že $O_1 = S_2$)

→ Lo mando dos días a la sombra *por hacer* el vago, y a ustedes les pasará lo mismo la próxima vez.

Ze začátku jsme si také položili otázku týkající se přeložky *para* a její funkce v absolutních konstrukcích. Dle normy se vazba *para* a infinitivu s jiným podmíněním než má řídicí věta nepřipouští. Zároveň jsme ale podotkli, že v hovorové řeči jsou tendence toto pravidlo porušovat.

V dvojjazyčném korpusu InterCorp se *para* a infinitiv vyskytuje pouze v konstrukcích vázaných. Mnohem zajímavější výsledky jsme ale získali z databáze CREA. Jako vyhledávací kritérium dotazu jsme zadali výraz *para yo* a ponechali všechny tematické obory. Z celkem nalezených 64 případů se v 61 *para yo* pojí s infinitivem. Tři vyloučené případy jsou z jiných než ústních záznamů a infinitiv u nich po zájmenu nenásleduje. Ústní záznamy zde tvoří 84,37% podíl, ze kterých je 79,62 % z Venezuely. Podobné výsledky dostaneme i při zadání kritéria *para tú*. V ústních záznamech je tato vazba přítomna v 73,68 %, ze kterých je 85,71 % z Venezuely. Ostatní zájmena není vhodné s předložkou *para* zadávat, neboť valná většina případů se objevuje ve významu přivlastňování (*para nosotros* – pro nás). Přesto je ale možné získané údaje interpretovat a doložit tím, že se *para* s infinitivem v absolutních konstrukcích vyskytuje prakticky jen v mluveném projevu. Konkrétní ukázky dokládají, že je jejich výskyt patrný jak v úplných, tak i v neúplných absolutních konstrukcích. Korpus CREA zároveň i vypisuje míru formálnosti u každé vyhledané ukázky. V našem vyhledávání se jen u 4 případů ze Španělska jedná o rozhovory pro televizi či rádio. Ústní záznamy z Venezuely jsou pak zařazeny mezi výpovědi nízké formálnosti. Z toho vyvozujeme, že se mluvčí budou použití *para* s infinitivem v absolutních konstrukcích i v určitých situacích vyhýbat a jejich frekvence použití se v mluveném projevu bude s čím vyšší formálností snižovat. Spisovný jazyk tedy i v mluveném projevu jasně dodržuje pravidlo při odlišných podmíněním uvozovat vedlejší větu vazbou *para que* + *subjuntiv*.

Příklady výsledků vyhledávání v korpusu CREA

- O sea, véndeme cincuenta *para yo vender* más tarde. (poloabsolutní konstrukce)
- Pero está muy caliente *para yo tomarlo*. (neúplná absolutní konstrukce)
- Si Dios quiere, *para yo venir* a alguna de sus paradis. (úplná absolutní konstrukce)

5.1.2. PŘEKLAD DO ČESKÉHO JAZYKA

Druhá část korpusové analýzy je zaměřena na způsoby překladů infinitivních konstrukcí do českého jazyka. Při sestavování žebříčku nejfrekventovanějších výrazů při

překladu nebudeme rozlišovat mezi konstrukcemi vázanými a absolutními, neboť jak bylo zmíněno ve třetí kapitole této práce, závěry jsou stejně tak aplikovatelné na oba typy zmíněných konstrukcí. Při podrobnější analýze konkrétních příkladů se ale pokusíme soustředit výhradně na konstrukce absolutní, pokud budou ve výsledcích našeho vyhledávání přítomny, a pokusíme se vyzdvihnout zvláštnosti překladu do češtiny u jednotlivých spojení předložek a infinitivu.

Obecně lze u všech těchto spojení konstatovat, že převládají následující způsoby překladu. Setkáváme se buď s překladem pomocí vedlejší věty, je dána přednost podřadnému souvětí, s překladem větou hlavní, souvětí souřadné, nebo s překladem větnými členy. Na závěr se vyskytují i případy, kdy konstrukce s infinitivem přeložené nejsou a jsou v českém překladu zcela vypuštěny. Typ vedlejší věty se vždy odvíjí od charakteru jednotlivých předložek.

Analýza vazby *al* a infinitivu nám dokázala, že časový význam této předložky spojené se členem jednoznačně převládá. V českém překladu tak frekvenčně dominují vedlejší věty časové uvozené spojkami *když*, *až* nebo *jakmile*. Spojka *když* se vyskytuje v největším počtu výsledků vyhledávání. Při zadaném kritériu *al llegar* ji najdeme v celkem 265 případech z 534.

Zároveň nám konkrétní příklady českých překladů potvrzují fakt, že *al* + *jednoduchý infinitiv* označuje souběžnost děje.

<i>Když</i> senátor Trueba přijel, už tam stálo několik vozů.	<i>Al llegar</i> el senador Trueba ya había varios coches estacionados.
---	---

Pokud za *al* následuje složený infinitiv, jedná se převážně o kondenzaci vedlejších vět příčinných. Celkem bylo nalezeno 36 případů a necelých 42 % z nich je přeloženo do češtiny jako zmíněná vedlejší věta příčinná. Nejčastěji objevující se spojky jsou *neboť*, *protože* a *vzhledem k tomu, že*. Po jednom případě také *poněvadž* a *jakmile*.

LONDÝN – <i>Protože</i> už jsem dosáhl důchodového věku, mám nárok být mrzutým starcem.	LONDRES – <i>Al haber alcanzado</i> una edad digna de jubilarse, califico para ser un viejo gruñón.
---	---

Druhým nejčastějším překladem španělských vět s *al* a složeným infinitivem jsou vedlejší věty časové. Složený infinitiv v těchto případech určuje předčasnost. V českém jazyce je tato skutečnost překládána nejčastěji pomocí výrazu *poté, co* a případně *když*.

V citovaném příkladu se jedná o poloabsolutní konstrukci.

Ovšem <i>poté, co</i> země eurozóny ztratily kontrolu nad svou národní měnovou politikou, jediný makroekonomický instrument, který jim zůstal, je fiskální politika.	Pero <i>al haber perdido</i> el control de sus políticas monetarias nacionales, a los países del euro les queda sólo un instrumento macroeconómico, la política fiscal.
--	---

Výše zmíněné možnosti, jak přeložit infinitivní konstrukce s *al* korespondují s prezentovanou teorií. Překlad pomocí vět vedlejších a časových představuje v našem vyhledávání 61 %. Ve zbylých případech překladatelé využili jiných variant, jak převést tyto konstrukce do češtiny. Dále se tak jedná hlavně o překlad vedlejší větou předmětnou nebo podstatným jménem ve funkci předmětu.

<i>Zorganizováním</i> setkání ve Španělsku jsme dali najevo, že i my tento ušlechtilý cíl velmi podporujeme.	<i>Al haber convocado</i> la reunión en España, estamos totalmente a favor de tratar de alcanzar una meta tan encomiable.
--	---

V jednom případě je konstrukce dokonce do češtiny nepřeložena.

Když příhodu vyprávěla doma otci, její hlava přitom opisovala stejný pohyb.	Quando <i>al llegar a casa</i> le contó lo sucedido a su padre, su cabeza describía el mismo movimiento.
---	--

Dále se zaměříme na výraz *a no ser que*, který jsme našli v celkem 99 případech. Vždy vyjadřuje podmínku a překlad do českého jazyka je zde poměrně rozmanitý. Jednotlivé výrazy přítomné v překladu jsou uvedeny v následující tabulce spolu s procentuálním zastoupením.

pokud	53,53 %
-------	---------

- li	23,23 %
ledaže	10,1 %
jestliže	4,04 %
leda	2,02 %
nebýt toho, že	1,01 %
ostatní	6,06 %

V korpusové databázi se také objevuje několik příkladů s *a no ser que* v absolutní konstrukci. Oba podměty jsou vyjádřeny a stojí za slovesem, ke kterému se vztahují. Vždy následuje sloveso v kladném tvaru, přičemž význam je ale záporný.

<i>Nebudou - li Francie, Británie a Německo zajedno, je jen malá naděje, že Unie dokáže účinně jednat na mezinárodní scéně.</i>	<i>A no ser que Francia, Gran Bretaña y Alemania estén de acuerdo, existen pocas posibilidades de que la Unión actúe eficazmente en la escena internacional.</i>
---	--

Předložka *de* je součástí mnoha slovesných vazeb a tento fakt se bohužel odráží i ve výsledcích vyhledávání. Absolutní konstrukce jsou ale i přesto přítomny. Přeložené věty do češtiny jsou podmínková souvětí. *De + infinitiv* nám ale explicitně neurčuje, o jaký typ podmínky se jedná.

Následující souvětí je přeloženo jako druhá podmínka, vedlejší věta je uvozená spojkou *kdyby*, přestože je sloveso věty řídicí v budoucím čase. V takovém případě bychom očekávali, že se jedná o podmínkové souvětí prvního typu, stejně tak zachycené v českém překladu.

<i>Kdyby se tak stalo, pak by se svět opravdu obnovil a počal by se nový jeho věk a lidé by byli bratry - a nebylo by již chudých a bohatých.</i>	<i>De ser así, el mundo será renovado y un nuevo año del mundo comenzará entonces, y los hombres serán todos hermanos y no habrá ya ricos ni pobres.</i>
---	--

Zároveň lze konstatovat, že překlad ve stylu druhé podmínky a spojkou *kdyby* převažuje. Zejména tak u případů, kdy ze slovesa věty řídicí není možné rozpoznat podmínkový typ.

Přála si jen sloužit mu bezpodmínečně po celý zbytek svého života, obětovat se a trpět, aby prokázala schopnost odříkání; <i>zemřít pro něj, kdyby to bylo nutné.</i>	Sólo deseaba servirlo incondicionalmente por el resto de su existencia, sacrificarse y sufrir para probar su abnegación, <i>morir por él de ser necesario.</i>
---	--

Uvedli jsme, že jestli následuje po *de* složený infinitiv, vždy se jedná o podmínku třetího typu. Následující příklad nám toto tvrzení potvrzuje, stejně tak i český překlad. Zároveň se jedná o absolutní konstrukci. Podměty se liší a oba jsou explicitně vyjádřeny - S_1 (europeo) \neq S_2 (herido).

<i>Kdyby bylo šlo o Evropana, byl by zraněný nepochybně skončil v britské nemocnici, ale protože to byl Asiat, přístavní úřady se touto záležitostí příliš neobtěžovaly.</i>	<i>De haber sido un europeo, seguramente el herido habría terminado en el hospital británico, pero como se trataba de un asiático, las autoridades del puerto no se molestaron demasiado.</i>
--	---

Sloveso řídicí věty je ve tvaru složeného kondicionálu, což plně odpovídá schématu třetí podmínky. Naopak v dalším příkladu je ve větě řídicí jednoduchý kondicionál, zatímco spojení *de haber sucedido* stále odpovídá nereálné podmínce v minulosti. To dokazuje, že i ve vazbách předložky a infinitivu, které vyjadřují podmínku, lze kombinovat jednotlivá paradigmata podmínkových souvětí (první, druhé a třetí). Zároveň autor nevolil překlad vedlejší větou se spojkou *kdyby*, nýbrž příslovečným určením.

<i>O pár měsíců později by z toho vytřískali určitě víc.</i>	<i>De haber sucedido un par de meses después podrían haberle sacado más partido.</i>
--	--

Por a infinitiv zkracuje nejčastěji věty příčinné. V českém jazyce se objevuje překlad vedlejší větou uvozenou nejčastěji spojkou *protože*.

Dávám mu dva dny basy, <i>porque se flákal</i> , a vám je napařím pŕiřtřě také.	Lo mando dos días a la sombra <i>por hacer el vago</i> , y a ustedes les pasará lo mismo la próxima vez.
---	--

Výjimečně zkracuje i věty účelové. Zároveň se jedná o volné připojení infinitivní konstrukce ke zbytku věty oddělené čárkou.

Rozhodl se, že si dá sprchu, aby se nějak zabavil.	Decidió probar la ducha, <i>por hacer algo</i> .
--	--

Co se týče vazby *tras* a infinitivu, kromě překladu pomocí *potom*, *poté*, *co* nebo *až*, je hojně zastoupen překlad větným členem – podstatné jméno ve funkci podmětu nebo předmětu. Dále pak také překlad dokonavým slovesem, které samo o sobě vyjadřuje ukončenost děje.

Vyslechli jsme si a vyvrátili protesty naší společnosti a potom jsme oba pomalu vykročili vstříc těm dvěma bláznům.	<i>Tras escuchar y rebatir las protestas de nuestra compañera los dos nos dirigimos lentamente al encuentro de aquel par de locos.</i>
---	--

Poslední otázka, na kterou jsme se zaměřili v souvislosti s českým překladem, je překlad pomocí přechodníku. Příklad gerundiem není pro konstrukce s infinitivem typické. V korpusové databázi je nalezneme jen ojediněle, a to pouze v konstrukcích vázaných, v absolutních nikoliv. Příklad přechodníkem je mnohem frekventovanější u španělských gerundiálních konstrukcí.

Při překladu infinitivních konstrukcí je jednoznačně dána přednost jiné formě překladu než přechodníku. V následujících dvou příkladech je přechodník použit zřejmě z důvodů stylistických. Jedná se o ukázky z krásné literatury.

Ve španělštině je použita konstrukce *al* s jednoduchým infinitivem vyjadřující souběžnost děje. Přítomný přechodník je zde ekvivalentem zmíněné konstrukce a zachycuje veškeré její charakteristiky. Přesto ale se s překladem přechodníku setkáváme nejméně.

Byl poplach kvůli vlkům a lidé, <i>běžíce</i> pod stromem, jej oslovovali: „Ah, Barone, byly časy, že jsi stával na strážci ty na svých stromech, a teď bychom hlídali my tebe.“	Se dio la alarma de los lobos y la gente <i>al pasar</i> por allí decían: - ¡Ay, barón! Antes habrías sido tú el que nos hubiese montado la guardia desde tus árboles, y ahora somos nosotros los que te la montamos a ti.
--	--

Kam a za kým bychom měli odcházet <i>opouštějící</i> své sítě?	¿A dónde y con quién nos íbamos a ir <i>al abandonar</i> nuestras redes?
--	--

Zároveň byl nalezen příklad, kde se evidentně jedná o překlad z českého jazyka do španělského (překlad novinového článku). V českém originálu se vyskytuje tvar přechodníku přítomného od slovesa *ukazovat*, zatímco ve španělštině překladatel zvolil vazbu *al* + infinitiv.

„Politická třída znovu selhala v přímém přenosu, <i>ukazujíc</i> že křesla a peníze jsou politikům bližší než voliči,“ lituje komentátor MF DNES Martin Komárek.	“La clase política ha fracasado una vez más <i>al mostrar</i> que los sillones y el dinero son más importantes que la voluntad de los votantes”, se lamenta MF DNES.
--	--

5.1.3. ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE V ODBORNÝCH TEXTECH

V poslední části korpusové analýzy se zaměříme na přítomnost infinitivních konstrukcí v odborných textech. Následující přehled ukazuje vazby předložek *al* a *tras* se slovesem *tener* a jejich procentuální zastoupení v jednotlivých stylistických tématech. Zároveň je číselně uvedeno, kolik případů a v kolika dokumentech bylo u jednotlivých spojení nalezeno.

Ostatní předložky jsme z této části analýzy opět vyřadili z důvodu přítomnosti ve slovesných vazbách.

al tener – 318/291

<i>Texty</i>	<i>%</i>	<i>Případy</i>
Politické, ekonomické, obchodní, finanční	47,48	151
Vědecké a technické	23,27	74
Beletristické	17,29	55
Ústní záznamy	11,94	38

tras tener – 11/11

<i>Texty</i>	<i>%</i>	<i>Případy</i>
Politické, ekonomické, obchodní, finanční	72,72	8
Vědecké a technické	18,18	2
Beletristické	9,09	1
Ústní záznamy	0	0

Uvedené vazby se nejčastěji vyskytují v textech politických, ekonomických, obchodních, finančních. Kromě vazby *tras tener*, která byla nalezena jen v jedenácti případech, představuje námi vybrané spojení *al tener* poměrně reprezentativní vzorek s několika stovkami záznamů.

Al tener se v politických, ekonomických, obchodních a finančních textech vyskytuje skoro v polovině všech případů. Odborný jazyk tak jednoznačně preferuje kondenzační struktury, respektive použití vazeb s infinitivem. Jasnost, přehlednost a výstižnost je v textu vyžadována. Nejnížší zastoupení je naopak u ústních záznamů.

Zároveň jsou některé předložky a vazby s nimi charakteristické pro určitou úroveň jazyka – spisovnou nebo nespisovnou. Spojení *tras* a infinitivu, se řadí k formálnějším podobám jazyka. V ústních záznamech se příliš nevyskytují, *tras tener* má dokonce nulové zastoupení, neboť nejsou pro mluvený projev tolik typické.

6. ZÁVĚR

Cílem naší práce bylo popsat problematiku absolutních konstrukcí s infinitivem ve španělštině se zaměřením na překlad do češtiny. Samotnou práci jsme rozdělili na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou. V teoretické jsme se zabývali obecnými charakteristikami absolutních konstrukcí. V části praktické jsme tyto teoretické předpoklady konfrontovali s reálnými výpověďmi rodilých mluvčích, kde jsme zkoumali, jak moc jsou infinitivní absolutní konstrukce přítomné v mluvě a psaných testech. Jako zdroj nám v této části posloužili online zdroje – dvojjazyčný korpus InterCorp a jednojazyčný korpus Španělské královské akademie CREA.

Při práci se sekundární literaturou jsme narazili na skutečnost, že absolutním konstrukcím s infinitivem je věnováno, na rozdíl od dalších dvou typů, nejméně prostoru, což zpočátku představovalo menší překážku při sestavování celkové struktury práce. Vysvětlením je, že se také nejméně využívají v praxi.

V první části teoretické bylo naším záměrem zmapovat tematiku absolutních konstrukcí s infinitivem z velmi obecného hlediska. Absolutní konstrukce s infinitivem jsme zařadili do systému kondenzačních struktur a polovětných konstrukcí. Zdůraznili jsme, že španělština je například oproti češtině jazyk velmi otevřený kondenzorům, které zjednodušují větnou strukturu a tím ji dělají přehlednější. Jako kondenzor v tomto případě vystupuje nefinitivní tvar slovesný – infinitiv – spojený s předložkou. Kondenzor zhušťuje druhé sdělení věty, a protože infinitiv nevyjadřuje slovesné kategorie, abstrahujeme od nich. Díky tomu je s takto kondenzovanými strukturami lehčí manipulovat. Infinitiv v kondenzačních strukturách vystupuje pouze v tzv. polopredikačních klauzulích (termín jsme chápali ve významu, jak jej uvádějí Zavadil – Čermák, 2010) a to buď v klauzulích s volným připojením, nebo těsným. Jedná-li se o připojení těsné, je nutné tento fakt v písemném projevu naznačit čárkou. V mluveném zase intonační pauzou.

V první kapitole jsme také uvedli základní charakteristiku absolutních konstrukcí. Jedná se o konstrukce, ve kterých se liší podměty kondenzované struktury a řídicí věty. Platí, že $S_1 \neq S_2$ (zároveň $O_1 \neq S_2$). Absolutní konstrukce se dále mohou dělit na participiální, gerundiální a infinitivní. V naší práci jsme se zaměřili výhradně na ty infinitivní.

Aby mohl infinitiv fungovat jako kondenzor vedlejších vět, nutně se pojí s předložkou. Uvedli jsme přehled, které předložky se mohou pojit s infinitivem a které nikoliv, přičemž jsme se později podrobněji zabývali jen těmi, které v absolutních

konstrukcích figurují nejčastěji: *al, a, de, con, por, sin, tras* a předložková spojení *antes de, después de*.

V průběhu práce jsme také použili komparativní metodu v rámci srovnávání absolutních konstrukcí a konstrukcí vázaných. U konstrukcí vázaných se oba podmínky rovnají ($S_1=S_2$). Na rozdíl o těchto konstrukcí, v absolutních je nutné explicitně vyjadřovat oba podmínky. Nevyjadřovat podmět je možné pouze tehdy, je-li nulový nebo se dá jednoznačně vyčíst z kontextu.

Rozlišili jsme úplné a neúplné absolutní konstrukce, ve kterých dochází k situaci, že se rovná předmět infinitivní konstrukce a podmět řídicí věty nebo naopak ($O_1 = S_2$ (resp. $O_2 = S_1$)). Některé předložky jsou ve spojení s infinitivem schopné tvořit pouze neúplné konstrukce nebo v menší míře úplné avšak s nulovým podmětem v infinitivní části souvětí. Takovým příkladem je předložka *por*, která zkracuje vedlejší věty příčinné především do neúplných absolutních konstrukcí.

Spojení předložek a infinitivu, na která jsme se v práci zaměřili, kondenzují různé typy vedlejších vět: nejčastěji časové (*al, antes de, después de*), příčinné (*por, částečně i al, sin a con*), účelové (*para, vzácněji i por*), podmínkové (*a, con, de, sin*), způsobové (výjimečně *con*) a přípustkové (*con*). Jednotlivé významové odlišnosti jsme u každého výrazu popsali zvlášť a v potaz jsme brali také možné překlady do češtiny. Absolutní konstrukce s infinitivem nepatří mezi velmi užívané, a proto je mnoho těchto vazeb dnes považováno za zastaralé či jsou pro svůj charakter řazeny mezi velmi spisovné formy jazyka. Předložka *para* dle normy absolutní konstrukce s infinitivem tvořit ani nemůže. Vazba předložky *a* a infinitivu se zase ustálila v lexikalizovaných výrazech a můžeme se s ní setkat ve výrazu *a no ser que* vyjadřujícím podmínku.

Nejčastěji se v absolutních konstrukcích setkáváme s předložkou *a* s určitým členem *el (al), de*, méně často pak s *con, sin, por, tras* a předložkovými výrazy *antes de a después de*. Především u spojení *al* a jednoduchého infinitivu se jedná o velmi funkční vazbu. Jednoduše vyjadřuje souběžnost dvou dějů bez nutnosti dalších upřesňujících výrazů, které by byly nutné ve vedlejší větě. Vazby předložky a infinitivu většinou nahrazuje jednotlivé vedlejší věty, avšak i zde jsme se zmínili o výjimkách. Zejména u předložek *de* a *con* při vyjadřování podmínky nelze aplikovat celý systém podmínkových souvětí. Významové odchylky jako souvětí se skrytým tvrzením, obecná sdělení nebo atemporálnost u *de* a skrytá tvrzení u *con* nepřipouští vyjádření pomocí infinitivní konstrukce a vyžaduje se vyjádření plnohodnotnou vedlejší větou podmínkovou.

Důležitou částí naší práce také bylo popsat a zachytit způsoby překladů do češtiny. Nejprve jsme se zaměřili na obecné teoretické možnosti, které nám český jazyk nabízí a poté je využili u jednotlivých předložkových vazeb. Při překladu do češtiny je třeba brát v úvahu, že španělština je jazyk, který se více těší kondenzačním strukturám, a proto je důležité správné odkondenzování a volba vhodných funkčních prostředků, které zachovají koherentnost textu. Při překladu do španělštiny se naopak jedná o proces opačný – kondenzování větných struktur. Jako konkrétní možnosti překladu jsme v teoretické části uvedli překlad vedlejší větou, hlavní větou, větným členem a výjimečně i přechodníkem. Postavení přechodníku v současné češtině je lehce sporadické. Je jasná tendence k jejich nižšímu užívání a jednoznačná preference například vedlejších vět jak v mluveném projevu, tak i při překladu. S překladem pomocí přechodníků se setkáme zejména v odborných textech, kde je jejich frekvence stále poměrně vysoká. Běžně se ale užívají, i v mluvě, tzv. ustrnulé přechodníky: *chtě-nechtě*, *nevyjímaje* apod.

V závěru jsme se podrobně věnovali korpusové analýze, kde jsme ve třech po sobě jdoucích krocích analyzovali chování jednotlivých vazeb předložek a infinitivu v rámci databází online korpusů InterCorp a CREA. Zkoumali jsme nejčastější slovesa, která se s danou předložkou pojí, odlišnosti absolutních a vázaných konstrukcí, dále pak možné formy překladu do češtiny z praktického hlediska a následně zastoupení konstrukcí s infinitivem v odborných textech. Zjistili jsme, že předložka *tras* se v absolutních konstrukcích objevuje ojediněle a výrazy *antes de* a *después de* tvoří výhradně konstrukce vázané, případně absolutní, shodují-li se obě slovesa. Naopak předložku *para* jsme našli i v konstrukcích absolutních, přestože dle normy to není možné. Praktické užití jazyka se od normy někdy odlišuje a zejména v hovorové řeči jsou tyto odlišnosti nejvýraznější. Rozdílné formy se vyskytují také v rámci různých regionálních oblastí. Konkrétně s *para* a infinitivem se v absolutních konstrukcích setkáme v karibské oblasti, dle korpusu zejména ve Venezuele v ústních záznamech. Ostatní předložky, zejména *al* a *de* mají v absolutních konstrukcích poměrně velké zastoupení.

Při překladu do češtiny jsme se nejčastěji setkali s překladem pomocí vedlejších vět a větných členů, co koresponduje s teoretickou částí. Překlad přechodníkem není u absolutních konstrukcí běžný. Překladaelé při uvozování vedlejších vět využívali poměrně obsáhlý rejstřík spojek, přesto jsme se ale nejčastěji setkávali s těmi základními: u vedlejší věty časové *když*, u příčinné *protože* a u podmínkových *jestli* nebo *kdyby*. U vazby předložky *de* a jednoduchého infinitivu jsme se přesvědčili, že lze stejně jako u podmínkových souvětí

uvozených *si* kombinovat paradigmatu první, druhé podmínky. De a složený infinitiv určuje třetí podmínkový typ.

V závěru korpusové analýzy jsme řešili otázku využití infinitivních konstrukcí z hlediska stylistiky. V průběhu práce jsme několikrát naznačili, že jsou absolutní konstrukce s infinitivem záležitostí především odborného stylu, zejména pak písemného projevu. Tato skutečnost se nám potvrdila i při analýze jednotlivých tematických okruhů v jednojazyčném korpusu CREA: *Ciencia y Tecnología* (texty vědecké a technické) a *Política, economía, comercio y finanzas* (texty politické, ekonomické, obchodní a finanční), které jsme porovnali s oddíly *Ficción* (texty beletristické) a *Oral* (ústní záznamy). Frekvenčně jsou námi vybrané vazby *al tener* a *tras tener* nejčastěji zastoupeny v textech politických, ekonomických, obchodních a finančních. Naopak v ústních záznamech se vyskytují nejméně nebo vůbec (*tras*). Ve zmíněných dokumentech je vyžadovaná jasnost a výstižnost textu: vlastnost, kterou absolutní konstrukce s infinitivem kromě jiných především disponují.

7. RESUMEN – LAS CONSTRUCCIONES ABSOLUTAS CON EL INFINITIVO Y LA TRADUCCIÓN AL CHECO

El objetivo del trabajo presentado es describir la problemática de las construcciones absolutas con el infinitivo en español orientado especialmente a la traducción al checo. Hemos dividido el trabajo en dos partes: una parte teórica y una parte práctica. En la parte teórica, nos dedicamos a la descripción de las características generales de las construcciones absolutas. Como bibliografía básica nos sirvieron sobre todo los dos trabajos siguientes: Nueva gramática de la lengua española publicada en 2010 por la Real Academia Española y la Gramática descriptiva de la lengua española de los autores I. Bosque y V. Demonte. En la parte práctica, confrontamos las premisas teóricas con discursos reales de los nativos. En el habla y en los textos escritos hemos analizado la frecuencia de las construcciones absolutas con infinitivo. Como recursos principales para el análisis nos sirvieron dos corpus lingüísticos disponibles online – el checo-español InterCorp y el CREA de la Real Academia Española.

Primero, hemos descrito las construcciones absolutas con infinitivo desde un punto de vista muy general. Las hemos clasificado en el sistema de estructuras de condensación y de las cláusulas semi-predicativas. Hemos destacado que, comparándolo con el checo, el español en su sintaxis emplea mucho las estructuras de condensación. Es el infinitivo unido con la preposición el que lleva la función de condensador de las frases. El infinitivo no expresa las categorías verbales así que la manipulación con las frases condensadas es más fácil. El único tipo de frases semi-predicativas donde el infinitivo figura como el condensador son las cláusulas semi-predicativas – bien en los enlaces separados bien en los conjuntos.

Hemos definido las construcciones absolutas como estructuras en las que los sujetos de dos partes de la oración son los mismos: $S1 \neq S2$ (y también $O1 \neq S2$). Además, las construcciones se dividen en las de participio, de gerundio o de infinitivo. En el trabajo hemos trabajado meramente las construcciones con el infinitivo.

El infinitivo puede funcionar como el condensador de las frases solo si se liga con la preposición. No todas las preposiciones pueden ir con el infinitivo y tampoco todas, por su carácter, pueden figurar en las construcciones absolutas. Hemos explicado la situación de siguientes preposiciones que más a menudo aparecen en las construcciones absolutas: al, a, de, con, por, sin, tras y las locuciones prepositivas antes de, después de.

El método comparativo ha sido un buen instrumento para describir las diferencias entre las construcciones absolutas y conjuntas. En éstas, los sujetos son los mismos en ambas partes de la oración. En las conjuntas no es obligatorio expresar los sujetos, al contrario en las construcciones absolutas la expresión explícita de los sujetos es aconsejable.

Hay dos posibilidades para formar la construcción absoluta: construcción absoluta (completa) o construcción semi-absoluta. En las semi-absolutas el objeto del infinitivo equivale al sujeto de la oración principal: $O1 = S2$ (es decir $O2 = S1$), la primera condición $S1 \neq S2$ se respeta. Si esa condición no es cumplida, entonces se trata de las construcciones conjuntas. Algunas preposiciones forman solo las construcciones semi-absolutas o en minoría las absolutas cuando el sujeto de infinitivo es impersonal. Como ejemplo de este caso hemos puesto la preposición por que constituye sobre todo las construcciones semi-absolutas causales.

La conexión del infinitivo con diferentes preposiciones en función de condensor de las oraciones subordinadas determina diferentes tipos de dichas oraciones: oraciones de tiempo (al, antes de, después de), causales (por, a veces al, sin y con), finales (para, raramente también por), condicionales (a, con, de, sin), modales (raramente con) y concesivas (con). Por separado, hemos explicado las diferencias en los significados de cada preposición con el infinitivo y hemos considerado también las posibilidades de la traducción al checo. El sistema sintáctico de español no emplea mucho dichas construcciones absolutas por ser algunas consideradas desusadas o ser incluidas en el lenguaje muy formal. Según la norma, la preposición para no puede formar las construcciones absolutas. A con infinitivo aparece sobre todo en las conexiones lexicalizadas como por ejemplo a no ser que que expresa una condición.

La preposición que más se encuentra en las construcciones absolutas con el infinitivo es a junto con el artículo el (al). Las preposiciones con, sin, por, tras y las locuciones prepositivas antes de y después de están presentes menos. Sobre todo la conexión de al con infinitivo es muy práctica: expresa la simultaneidad de dos acciones verbales sin otros elementos que fueran necesarios en la oración subordinada. En cuanto a la condensación de las oraciones subordinadas, acerca de las preposiciones de y con no se puede aplicar todo el sistema de las oraciones condicionales en las cláusulas con el infinitivo. El uso de de o con + infinitivo no se permite en los casos de las afirmaciones ocultas, frases con la información general y atemporales. Aquí es necesario usar la oración condicional completa con sin.

La parte importante del trabajo representa las maneras de la traducción al checo. Primero hemos retratado las posibilidades teóricas que después hemos empleado en los casos concretos de conexiones de las preposiciones con el infinitivo. Hay que percibir el proceso de la traducción entre el checo y el español de dos modos diferentes. En cuanto a la traducción al checo es importante considerar el hecho de que la lengua española usa mucho más las estructuras de condensación que el checo. Por eso en la traducción checa no deberían aparecer tanto dichas estructuras y el traductor tiene que usar las estructuras respecto a la función y mantener la claridad del texto. En la traducción al español se tienen que pensar las estructuras semi-predicativas que se emplean más en el español.

A continuación hemos prestado atención al análisis de corpus en la que hemos analizado el comportamiento de las conexiones preposición – infinitivo en tres pasos en dos corpus disponibles online: InterCorp y CREA. Primero, nuestro objetivo era saber qué verbos se juntan más a menudo con las preposiciones elegidas y analizar las diferencias entre las construcciones absolutas y las conjuntas. Segundo, hemos confrontado las premisas teóricas con textos y grabaciones reales en cuanto a la traducción al checo. Y por último, hemos estudiado la frecuencia de las estructuras con el infinitivo en los siguientes textos temáticos: Ciencia y Tecnología y Política, economía, comercio y finanzas comparados con los textos de Ficción y las grabaciones orales. Los resultados no mostraron que la mayor representación en las construcciones absolutas tiene la preposición al y de. Por otra parte, tras casi no aparece en dichas construcciones y las locuciones prepositivas antes de y después de forman sobre todo las construcciones conjuntas. A veces forman también las absolutas pero solo si los verbos de las dos partes de la oración son los mismos. Comparando con la norma, en el corpus CREA hemos encontrado también casos en los que la preposición para construye las cláusulas absolutas. Estos casos tratan de las grabaciones orales, de la zona caribe – en concreto de Venezuela y tienen el atributo de la formalidad baja. El uso de la lengua y la norma a veces divergen y sobre todo se ven diferencias en la lengua coloquial de varias zonas.

La segunda parte del análisis trata de las formas de la traducción al checo. Hemos clasificado las expresiones más usadas para la traducción según los datos de la estadística.

La última parte del análisis la hemos dedicado a la cuestión del uso de construcciones con el infinitivo en los diferentes tipos de estilo. Hemos comparado las premisas teóricas con datos de estadística del corpus CREA. En la teoría hemos destacado que nuestras construcciones aparecen ante todo en el estilo formal, técnico o profesional. En el análisis nos pusimos de acuerdo con la teoría porque las construcciones analizadas al tener y

tras tener aparecen en el 50 % en los temas de ciencia, tecnología, economía y/o finanzas. En las grabaciones su aparición es menor o cero (tras). En los documentos donde las construcciones aparecen más a menudo se requiere la claridad y la precisión ante todo – es la característica, entre otras, más destacable de las construcciones absolutas.

8. RESUMÉ – ABSOLUTNÍ KONSTRUKCE S INFINITIVEM VE ŠPANĚLŠTINĚ A JEJICH EKVIVALENTY V ČEŠTINĚ

Předmětem předložené práce je problematika absolutních konstrukcí s infinitivem a jejich překlad do českého jazyka.

Je rozdělena na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou. Teoretická část si klade za úkol formálně a teoreticky vymezit absolutní konstrukce s infinitivem, klasifikovat je v rámci polovětných konstrukcí a obecně je definovat. Dále se zaměřuje na teoretické předpoklady překladu absolutních konstrukcí do češtiny a je nastíněna i otázka postavení přechodníku v současné češtině. Následuje detailnější rozbor významových odlišností jednotlivých vazeb předložky a infinitivu: a (al), de, con, por, sin, tras a předložkových výrazů antes de a después de. Při práci s jednotlivými předložkovými vazbami s infinitivem je také věnována pozornost konkrétním českým ekvivalentům.

Část praktická je zaměřena na konfrontaci teoretických předpokladů s reálnými texty, ať už psanými nebo ústními záznamy. K získání statistických údajů byly využity online zdroje – paralelní korpus InterCorp a jednojazyčný korpus CREA. Analýza byla rozdělena na tři kroky, ve kterých bylo zkoumáno chování vazeb předložka – infinitiv ve zmíněných korpusech. Nejprve jsou určena slovesa, která se nejčastěji pojí s vybranými předložky, pak následuje vlastní analýza významových odlišností mezi konstrukcemi absolutními a vázanými. Důležitá část korpusové analýzy je věnována překladu do češtiny. Na konkrétních příkladech byly ověřeny i teoretické závěry a dále bylo také cílem zjistit, jaké formy překladu mluvčí preferují. Při práci se statistickými údaji byl sestaven žebříček nejpoužívanějších výrazů při překladu u vybraných absolutních konstrukcí. Poslední část analýzy byla zaměřena na přítomnost infinitivních konstrukcí v odborných textech. Texty vědecké, ekonomické, technické a finanční byly srovnávány spolu s texty beletristickými a ústními záznamy. Cílem bylo zjistit frekvenční zastoupení v daných tématech.

9. RESUMÉ – ABSOLUTE CONSTRUCTIONS WITH INFINITIVE IN SPANISH AND THEIR CZECH EQUIVALENTS

The topic of the thesis is absolute constructions with the infinitive in Spanish and their Czech equivalents.

The treatise is divided in two parts: theoretical and practical. The aim of the theoretical part is to define general characteristics of absolute constructions with the infinitive, their formal classification in the system of non-finite clauses. Then it is focused on the question of various ways of the translation into the Czech language. The situation of the gerund in contemporary Czech is also mentioned. The next step is a theoretical analysis of selected prepositional phrases with the infinitive: a (al), de, con, por, sin, tras, antes de and después de. Regarding the prepositional phrases with the infinitive there is an important part concerning Czech equivalents in specific examples.

The practical part is focused on the confrontation of theoretical assumptions with the real texts: whether written works or the oral records. Online sources were used for the statistic data – parallel Czech-Spanish corpus InterCorp and Spanish monolingual corpus CREA. The analysis was divided into three steps which research the behaviour of the phrases preposition – infinitive in the mentioned corpuses. First we entered the verbs which are mostly connected with selected prepositions, then we analysed the differences between absolute and non-absolute clauses. An important part of the thesis is dedicated to analysing the manners of translation into the Czech language. We verified the theoretical conclusions on specific examples and we tried to define the forms of the translations which are preferred by speakers. We also made a statistic scale of most frequently used forms of translations into Czech. The last part of the analysis is a investigation of the presence of the infinitive construction in the technical works. We compared scientific, professional, economic and financial works with a novels and oral records. The goal of this part was to find out the frequencies of the infinitive constructions in the above stated topics.

10. BIBLIOGRAFIE

- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Estudios de gramática funcional del español*. Tercera edición. Madrid : Editorial Gredos, 1980.
- ALARCOS LLORACH, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa-Calpe, 1995.
- BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999.
- CORNILLIE, Bert – LEUVEN, K. U. *Hacia una clasificación sintáctico-sémantica de los verbos con infinitivo en español*. In VEIGA, Alexandre – PÉREZ, María Rosa. *Lengua española y estructuras gramaticales*. Anexo 48. Santiago de Compostela : Universidad de Santiago de Compostela, 2001, s. 99-114
- DE MIGUEL, Elena. *El aspecto léxico*. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999, s. 2977-3060.
- DVOŘÁK, Emil. *Přechodníkové konstrukce v nové češtině*. Praha : Univerzita Karlova, 1983.
- FERNÁNDEZ LÓPEZ, M^a del Carmen. *Las preposiciones en español. Valores y usos, construcciones preposicionales*. Salamanca : Ediciones Colegio de España, 1999.
- FERNÁNDEZ RAMÍREZ, Salvador. *Gramática española. 4. El verbo y la oración*. Madrid : Arco/Libros, S.A., 1986.
- GARCÍA SANTOS, Juan Felipe. *Sintaxis del español. Nivel de perfeccionamiento*. Salamanca : Universidad de Salamanca, 1993.
- GÓMEZ TORREGO, Leonardo. *Manual de español correcto II*. Madrid : Arco/Libros, S. L., 1989.
- GREPL, Miroslav. et al. *Příruční mluvnice češtiny. 2. opravené vydání*. Praha : Lidové noviny. 2012.
- HERNÁNZ, María Luisa. *El infinitivo*. In BOSQUE, Ignacio – DEMONTE, Violeta. *Gramática descriptiva de la lengua española I-III* (eds.). Madrid : Espasa-Calpe, 1999, s. 2197-2356.

- KNITTLOVÁ, Dagmar. *K problematice španělských „kondenzorů“*. Časopis pro moderní filologii, 49/1967, s. 223-231.
- LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 3. upravené a rozšířené vydání. Praha : Ivo Železný, 1998.
- MARINET, André. *Estudios de sintaxis funcional*. Madrid : Editorial Gredos, 1978.
- MARSÁ, Francisco. *Cuestiones de sintaxis española*. Barcelona : Editorial Ariel, 1984.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Esbozo de una nueva gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa-Calpe, 1973.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Nueva gramática de la lengua española*. Madrid : Espasa Libros, 2010.
- ZAVADIL, Bohumil. *Současný španělský jazyk II*. Praha : UK, 1995
- ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny. Lingvisticky interpretační přístup*. Praha : Karolinum, 2010
- ZAVADIL, Bohumil – ČERMÁK, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha : Karolinum, 2008.

Elektronické zdroje:

- ČESKÝ NÁRODNÍ KORPUS. *InterCorp*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha [online]. [cit. 2012-05-13]: Dostupné z: <<http://www.korpus.cz>>.
- MARTÍNEZ GARCÍA, Hortensia. *Construcciones temporales*. [online]. [cit. 2012-05-13]: Cuadernos de lengua española 32, 2ª edición. Madrid : Arco/Libros, S.L., 2003 Dostupné z: <google.books.cz>.
- PÉREZ JIMÉNEZ, Isabel. *La gramática de las cláusulas absolutas en español*. 2006. *Tesis doctoral Instituto Universitario de Investigación Ortega y Gasset.pdf* [online]. [cit. 2012-05-13]: Isabel Pérez Jiménez. Dostupné z: <<http://isabelperezjimenez.weebly.com/index.html>>.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA. *Banco de datos (CREA)* [online]. [cit. 2012-05-13]: Corpus de referencia *español actual*. Dostupné z: <<http://www.rae.es>>.